

Studiu asupra datelor secundare existente la nivelul zonei vizate de proiect – oferte și inițiative culturale locale existente

**Analiza datelor secundare existente la nivelul Municipiului Iași și
Municipiului Chișinău, privind oferta și inițiativele culturale locale
existente.**

- Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova
- Proiect: Reintegrarea cinematografele publice în viața culturală a Iașului și Chișinăului

Cuprins

1. INTRODUCERE	3
1.1. Contextul general.....	3
1.2. Scopul analizei secundare	4
1.3. Obiectivele analizei	4
1.4. Metodologia cercetării.....	5
1.5. Surse analizate.....	5
2. CONTEXTUL STRATEGIC	6
2.1 Strategii locale pentru dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Chișinău.....	6
2.2 Strategii locale pentru dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Iași	8
3. PROVOCĂRI PRIVIND DEZVOLTAREA SECTORULUI CULTURAL ȘI CONSUMUL CULTURAL.....	9
3.1. Probleme și provocări privind dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Chișinău	9
3.2. Probleme și provocări privind dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Iași	12
4. TENDINȚE ACTUALE ÎN CONSUMUL CULTURAL	13
4.1. Tendințe de consum cultural în Municipiul Chișinău	13
4.1.1. Muzee	13
4.1.2. Biblioteci	14
4.1.3. Instituții culturale.....	15
4.1.4. Cinematografe.....	16
4.2. Tendințe de consum cultural în Municipiul Iași	17
4.2.1. Muzee	17
4.2.2. Biblioteci	18
4.2.3. Cinematografe.....	19
4.2.4. Instituții de spectacol.....	20
5. ANALIZA OFERTEI CULTURALE	21
5.1. Tipologia activităților culturale, în Municipiul Chișinău.....	21
5.2. Tipologia activităților culturale, în Municipiul Iași	24
6. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN REVITALIZAREA INFRASTRUCTURII CINEMATOGRAFICE ȘI DEZVOLTAREA PARTICIPĂRII CULTURALE.	29
6.1. „Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii”	29
6.2. „Timișoara – Obiectiv Cinema”	32

1. INTRODUCERE

1.1. Contextul general

Municipiul Iași și Municipiul Chișinău reprezintă două centre urbane cu relevanță majoră pentru dezvoltarea cooperării culturale dintre România și Republica Moldova, caracterizate prin existența unui patrimoniu cultural divers, a unei infrastructuri culturale instituționalizate și a unei tradiții consolidate în domeniul artelor spectacolului, cinematografiei și activităților culturale publice.

Relația culturală dintre cele două municipii depășește dimensiunea administrativă a cooperării transfrontaliere și se fundamentează pe existența unor legături istorice, culturale și lingvistice comune.

Transformările produse în sectorul cultural în ultimii ani, generate de modificarea comportamentelor de consum cultural, diversificarea canalelor de acces la produse culturale și schimbarea modalităților de participare la evenimente culturale, determină necesitatea dezvoltării unor instrumente de intervenție și planificare culturală adaptate contextului actual. În paralel, infrastructura culturală publică și programele culturale adresate publicului larg necesită procese de actualizare și repoziționare în raport cu noile tendințe de consum cultural și cu noile forme de participare culturală.

Proiectul *Reintegrarea cinematografelor publice în viața culturală a Iașului și Chișinăului*, implementat în cadrul **Programului Interreg NEXT România-Republica Moldova**, reprezintă un instrument de cooperare culturală transfrontalieră orientat spre consolidarea relațiilor culturale dintre Municipiul Iași și Municipiul Chișinău și spre revitalizarea rolului cinematografiei publice în cadrul vieții culturale urbane.

Obiectivul general al proiectului îl constituie consolidarea rolului culturii și reafirmarea identității culturale prin dezvoltarea artelor spectacolului, promovarea valorilor artistice locale și creșterea accesului publicului la evenimente culturale.

Intervențiile prevăzute în cadrul proiectului vizează reintegrarea cinematografiei publice în circuitul cultural, dezvoltarea unor producții artistice comune și stimularea cooperării culturale dintre instituțiile partenere.

Proiectul include activități dedicate dezvoltării producției cinematografice și teatrale, organizării de evenimente culturale comune și facilitării accesului publicului la activități culturale și artistice. Un element distinct al intervenției îl reprezintă reintegrarea cinematografului public din Chișinău în circuitul cultural și consolidarea cooperării instituționale dintre partenerii implicați în implementarea proiectului.

Elaborarea unui studiu cultural și a unei strategii culturale comune pentru zona Iași-Chișinău, prevăzută în cadrul Activității A1.8, urmărește analiza contextului cultural existent, a tendințelor actuale privind participarea publicului la activități culturale și a modului de structurare și dezvoltare a ofertei culturale la nivelul celor două municipii.

Prezenta analiză a datelor secundare existente privind oferta și inițiativele culturale locale este realizată ca parte a procesului de documentare aferent elaborării studiului cultural și a strategiei culturale comune. Documentul urmărește inventarierea infrastructurii culturale existente, identificarea principalilor operatori culturali și analiza inițiativelor culturale relevante dezvoltate la nivelul Municipiului Iași și Municipiului

Chișinău, în vederea conturării unui cadru de analiză aplicat asupra sectorului cultural din aria de implementare a proiectului.

1.2. Scopul analizei secundare

Analiza datelor secundare existente la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău are ca scop documentarea și evaluarea contextului cultural actual din aria de implementare a proiectului *Reintegrarea cinematografelor publice în viața culturală a Iașului și Chișinăului*, prin inventarierea și analiza ofertei culturale existente, a infrastructurii culturale, a operatorilor culturali relevanți și a principalelor inițiative culturale dezvoltate la nivel local.

Analiza urmărește identificarea principalelor caracteristici ale sectorului cultural din cele două municipii, a mecanismelor de organizare și funcționare a activităților culturale, precum și a tendințelor actuale privind participarea publicului la evenimente culturale și consumul cultural.

Procesul de analiză are în vedere evaluarea informațiilor și datelor existente provenite din documente strategice, rapoarte, studii, baze de date instituționale, statistici oficiale și alte surse relevante pentru sectorul cultural, în vederea conturării unei imagini de ansamblu asupra ecosistemului cultural local și transfrontalier.

Rezultatele analizei secundare contribuie la fundamentarea studiului cultural și a strategiei culturale comune prevăzute în cadrul Activității A1.8, oferind un cadru de referință pentru identificarea direcțiilor de dezvoltare culturală, a nevoilor existente la nivelul publicului și al operatorilor culturali, precum și a oportunităților de cooperare culturală între Municipiul Iași și Municipiul Chișinău.

1.3. Obiectivele analizei

Obiectivul general al analizei îl reprezintă documentarea și evaluarea contextului cultural existent la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău, în vederea fundamentării strategiei culturale comune elaborate în cadrul proiectului „Reintegrarea cinematografelor publice în viața culturală a Iașului și Chișinăului”.

Obiectivele specifice ale analizei sunt următoarele:

1. analiza cadrului strategic local și a obiectivelor de dezvoltare culturală existente la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău;
2. evidențierea principalelor nevoi și disfuncționalități de dezvoltare identificate la nivelul sectorului cultural;
3. identificarea și inventarierea infrastructurii culturale existente, precum și a principalilor operatori și actori relevanți din sectorul cultural public;
4. analiza ofertei culturale și a dinamicii activităților și inițiativelor culturale dezvoltate la nivel local;
5. analiza tendințelor actuale privind participarea publicului la evenimente culturale și consumul cultural;
6. identificarea mecanismelor existente de cooperare culturală și a inițiativelor culturale cu caracter transfrontalier;
7. identificarea și descrierea exemplelor de bune practici relevante pentru dezvoltarea sectorului cultural în domeniul evenimentelor cinematografice și al activităților culturale asociate cinematografiei publice;

8. realizarea unui cadru de analiză relevant pentru fundamentarea direcțiilor de dezvoltare culturală propuse în cadrul strategiei culturale comune.

1.4. Metodologia cercetării

Analiza datelor secundare existente la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău a fost realizată prin utilizarea unei metodologii de cercetare bazată pe colectarea, sistematizarea și analiza informațiilor și datelor disponibile din surse documentare relevante pentru sectorul cultural.

Procesul de cercetare s-a bazat pe analiza documentelor strategice, a politicilor publice, a rapoartelor instituționale și a datelor statistice disponibile la nivel local, metropolitan, regional, național și european, relevante pentru domeniul culturii, industriilor creative, dezvoltării urbane și cooperării culturale transfrontaliere.

În cadrul analizei au fost utilizate strategii de dezvoltare locală și metropolitană, strategii culturale, documente programatice, rapoarte de activitate, studii și cercetări sociologice, statistici oficiale, baze de date publice și alte documente relevante pentru evaluarea contextului cultural existent în Municipiul Iași și Municipiul Chișinău.

Metodologia de cercetare a urmărit atât analiza cantitativă a informațiilor disponibile privind infrastructura culturală, operatorii culturali și activitățile culturale existente, cât și analiza calitativă a direcțiilor de dezvoltare culturală, a mecanismelor de organizare și funcționare a sectorului cultural și a tendințelor actuale privind participarea publicului la activități culturale.

1.5. Surse analizate

În vederea realizării analizei datelor secundare privind oferta și inițiativele culturale existente la nivelul Municipiului Iași și Municipiului Chișinău, au fost analizate documente strategice, politici publice, rapoarte instituționale, studii de specialitate și baze de date statistice relevante pentru domeniul culturii:

Strategii și politici publice naționale în domeniul culturii

- Strategia sectorială în domeniul culturii 2023-2030 (România);
- Strategia de dezvoltare a culturii - Cultura 2020 (Republica Moldova);
- Strategia Națională pentru Cultură și Patrimoniu pentru anii 2025 - 2035;
- Programul Național pentru Dezvoltarea Industriilor Creative „Moldova Creativă”.

Strategii și programe locale și regionale

- Strategia culturală a Municipiului Iași 2015-2025;
- Orizont 2020: Strategia de dezvoltare economico-socială durabilă a Municipiului Iași;
- Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Iași și a Zonei Metropolitane Iași 2021-2030;
- Strategia de turism a Municipiului Iași și a Zonei Metropolitane Iași;
- Planul Local de Acțiune pentru Promovarea și Protejarea Patrimoniului Cultural 2018-2023;
- Planul Regional de Acțiune pentru Cultură și Turism Nord-Est 2021-2027;
- Strategia de Reziliență a municipiului Chișinău pentru perioada 2024-2030;
- Strategia de dezvoltare a turismului pentru perioada 2022-2026 „Chișinău - capitală turistică”;
- Transformarea digitală a orașului Chișinău - 2030. Document de Viziune;

- Planul de Acțiuni „Chișinău oraș verde”.

Studii, rapoarte și analize sectoriale

- Evaluarea Sectorului Cultural din Republica Moldova în perspectiva elaborării Strategiei pentru Cultură și Patrimoniu - 2030;
- Barometrul de Consum Cultural - România;
- Anuarul Municipiului Chișinău - ediția 2025.

Surse statistice și baze de date oficiale

- TEMPO - Institutul Național de Statistică (România);
- Banca de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova.

2. CONTEXTUL STRATEGIC

2.1 Strategii locale pentru dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Chișinău

Dezvoltarea sectorului cultural al municipiului Chișinău se realizează în corelație directă cu politicile culturale naționale și cu strategiile generale de dezvoltare urbană ale municipiului.

Deși, la nivel local, nu există o strategie culturală distinctă și autonomă dedicată exclusiv dezvoltării culturii în municipiul Chișinău, numeroase acțiuni și programe implementate de administrația publică locală au avut efecte directe asupra infrastructurii culturale, accesului populației la servicii culturale și modernizării managementului cultural.

Strategia de dezvoltare a turismului pentru perioada 2022–2026 „Chișinău - Capitala Turistică”

Strategia de dezvoltare a turismului pentru perioada 2022–2026 „Chișinău - Capitala Turistică” evidențiază rolul patrimoniului cultural și al industriilor creative în consolidarea atractivității turistice a municipiului. Documentul promovează dezvoltarea unei destinații urbane competitive, bazate pe valorificarea patrimoniului istoric, dezvoltarea infrastructurii culturale și diversificarea experiențelor turistice.

În cadrul Obiectivului general nr. 2 - „Consolidarea și dezvoltarea produsului turistic al municipiului Chișinău”, Obiectivul specific 2.1 - „Diversificarea ofertei turistice și crearea de oportunități pentru dezvoltarea noilor tipuri de turism” vizează: includerea instituțiilor de învățământ artistic extrașcolar în circuitul traseelor turistice municipale; dezvoltarea spațiilor pentru organizarea de evenimente cultural-artistice, festivaluri și târguri tematice; renovarea imobilelor potrivite pentru centre culturale; crearea traseelor tematice de tip gastronomic, vitivinicol, multietnic și eco; implicarea industriilor creative și culturale în restaurarea și dezvoltarea spațiului public; precum și crearea spațiilor destinate artei stradale.

În cadrul Obiectivului specific 2.2 - „Promovarea patrimoniului cultural și istoric din municipiu ca parte componentă a produsului turistic”, strategia urmărește: revizuirea Registrului Monumentelor de importanță locală din municipiu; reabilitarea a trei clădiri istorice în scop turistic; stabilirea și conservarea zonelor de protecție pentru obiectele de patrimoniu. Aceste măsuri urmăresc integrarea patrimoniului cultural în circuitul turistic și creșterea valorii culturale și economice a zonelor istorice ale orașului.

Obiectivul general nr. 3 - „Poziționarea și promovarea destinației, cu impact care ar crește vizibilitatea destinației pe piețele țintă” include măsuri dedicate promovării culturii și patrimoniului urban. În cadrul Obiectivului specific 3.2 - „Asigurarea activităților de promovare și mediatizare a Chișinăului drept o destinație turistică”, se urmărește

elaborarea Agendei Culturale anuale a Chișinăului și promovarea acesteia la nivel național și internațional, precum și încurajarea dezvoltării turismului cultural prin promovarea programelor de teatru, concerte, festivaluri și concursuri.

Totodată, Obiectivul specific 3.4 - „Consolidarea serviciilor inovatoare în turism, digitalizarea și asigurarea accesibilității online și offline a ofertei turistice a municipiului” prevede crearea city cardului Chișinău, elaborarea aplicației digitale mobile pentru audio-ghiduri și actualizarea platformei turistice visit.chisinau.md, contribuind astfel la modernizarea modalităților de acces și promovare a patrimoniului cultural și turistic al municipiului.

În cadrul Obiectivului general nr. 4 - „Crearea unui mediu favorabil pentru investitori și mediul de afaceri în domeniul turismului”, Obiectivul specific 4.2 - „Promovarea investițiilor strategice private și publice și atragerea fondurilor externe” propune crearea unui coridor cultural-turistic care să contribuie la dezvoltarea unei mase critice de facilități și obiecte de interes cultural-turistic, realizate prin colaborarea cu comunitățile cultural-artistice și antreprenorii locali.

Programul „Transformarea Digitală a Orașului Chișinău - 2030”

Programul „Transformarea Digitală a Orașului Chișinău - 2030” tratează cultura ca parte a infrastructurii sociale și a procesului de modernizare urbană. Strategia urmărește creșterea accesului populației la servicii culturale și adaptarea instituțiilor de cultură la cerințele societății digitale.

Programul prevede dezvoltarea portalurilor informaționale culturale și sportive, precum și implementarea sistemelor electronice de rezervare și plată pentru serviciile culturale municipale. Aceste măsuri urmăresc facilitarea accesului populației la spectacole, evenimente culturale, instituții de cultură și activități artistice.

Strategia promovează digitalizarea sectorului cultural ca instrument de modernizare a relației dintre instituțiile culturale și public și de creștere a participării culturale la nivel local.

Strategia de Reziliență a municipiului Chișinău pentru perioada 2024–2030

Strategia de Reziliență a municipiului Chișinău pentru perioada 2024–2030 contribuie la dezvoltarea domeniului cultural prin integrarea patrimoniului cultural, a infrastructurii culturale și a spațiilor publice în politicile de dezvoltare urbană durabilă și reziliență urbană. Documentul corelează intervențiile urbane cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), în special cu ODD 11 - „Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile”, care vizează inclusiv protejarea patrimoniului cultural și dezvoltarea unor spații urbane accesibile și sustenabile.

Strategia evidențiază faptul că autoritățile publice locale au un rol important în „păstrarea patrimoniului cultural”, gestionarea spațiilor publice și dezvoltarea unei infrastructuri urbane funcționale și reziliente. În acest context, documentul promovează integrarea patrimoniului cultural și a infrastructurii culturale în procesele de planificare urbană, guvernanta locală și dezvoltare sustenabilă a municipiului.

Un element important al Strategiei este alinierea la principiile Cartei de la Leipzig (2020), care promovează „politica urbană pentru binele comun”, „abordarea integrată”, „participarea și co-crearea” și „abordarea bazată pe locul de desfășurare”. Aceste principii susțin indirect domeniul cultural prin încurajarea revitalizării spațiilor urbane, valorificării patrimoniului local și implicării comunității în procesele de dezvoltare urbană și culturală. În special, abordarea integrată și participativă contribuie la

dezvoltarea unor politici urbane care includ cultura și patrimoniul ca resurse pentru creșterea calității vieții și consolidarea identității urbane.

Strategia de Reziliență este corelată și cu **Planul de Acțiuni „Chișinău oraș verde”**, unde unul dintre obiectivele relevante pentru cultură este „Abordarea elementelor de patrimoniu cultural degradate, care sunt o sursă de poluare în oraș”. Această direcție recunoaște necesitatea intervențiilor asupra patrimoniului construit degradat și evidențiază relația dintre protejarea patrimoniului cultural, calitatea mediului urban și dezvoltarea sustenabilă a orașului.

2.2 Strategii locale pentru dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Iași

Dezvoltarea sectorului cultural al municipiului Iași este susținută de existența unui cadru strategic local care integrează cultura, patrimoniul cultural și industriile creative în direcțiile generale de dezvoltare urbană ale municipiului și ale Zonei Metropolitane Iași. La nivel local, cultura este abordată prin documente strategice dedicate, care stabilesc obiective și direcții de acțiune privind valorificarea patrimoniului cultural, dezvoltarea infrastructurii culturale, creșterea participării culturale și consolidarea rolului culturii în dezvoltarea urbană și turistică a orașului.

Comparativ cu Municipiul Chișinău, unde dezvoltarea culturală este integrată în principal în strategiile generale de dezvoltare urbană și în politicile culturale naționale, municipiul Iași dispune de mai multe documente strategice elaborate special pentru sectorul cultural și patrimoniu. Acestea reflectă preocuparea administrației publice locale pentru dezvoltarea culturii ca domeniu strategic și pentru integrarea patrimoniului cultural și a industriilor creative în procesele de dezvoltare locală și metropolitană.

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Zonei Metropolitane Iași pentru perioada 2015-2030

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Zonei Metropolitane Iași pentru perioada 2015–2030 integrează cultura și patrimoniul cultural în cadrul Obiectivului Strategic nr. 6 *Valorificarea elementelor de identitate locală și reabilitarea fondului construit pentru a crește calitatea vieții locuitorilor*. Documentul evidențiază faptul că elementele de identitate locală reprezintă o resursă materială și imaterială importantă pentru consolidarea specificului local și creșterea atractivității municipiului Iași.

În cadrul obiectivelor specifice asociate OS 6 sunt vizate: îmbunătățirea accesibilității către elementele de patrimoniu construit (OS 6.1); dezvoltarea infrastructurii de agrement și loisir și stimularea implicării populației în viața socială și culturală a comunității (OS 6.2); reabilitarea, restaurarea și amenajarea obiectivelor de patrimoniu pentru *prezervarea istoriei și a culturii în Zona Metropolitană Iași* (OS 6.3); precum și regenerarea urbană și îmbunătățirea spațiilor publice (OS 6.4).

Strategia urmărește astfel valorificarea patrimoniului construit și integrarea acestuia în dezvoltarea urbană, turistică și culturală a municipiului Iași, prin intervenții orientate spre conservarea identității cultural-istorice și creșterea atractivității spațiului urban.

Strategia - Cadru de Dezvoltare Culturală a Municipiului Iași 2015 - 2025

Strategia-cadru de dezvoltare culturală a municipiului Iași 2015-2025 urmărește consolidarea rolului culturii în dezvoltarea municipiului, prin valorificarea patrimoniului cultural și susținerea sectorului cultural și creativ. Documentul tratează cultura ca factor de dezvoltare urbană, coeziune socială și creștere a atractivității municipiului Iași.

În cadrul strategiei sunt stabilite mai multe direcții de acțiune, printre care: transformarea culturii într-un vector de dezvoltare a orașului și a regiunii; implementarea conceptului de democrație culturală; asumarea de către Iași a rolului de releu regional în domeniul valorilor culturii și democrației europene; precum și promovarea strategiilor de dezvoltare a creativității și a potențialului economic al culturii către orașele partenere Chișinău și Cernăuți.

Planul Local de Acțiune pentru Promovarea și Protejarea Patrimoniului Cultural în Municipiul Iași pentru perioada 2018–2023 și portofoliul de proiecte aferent

Planul Local de Acțiune pentru Promovarea și Protejarea Patrimoniului Cultural în Municipiul Iași pentru perioada 2018–2023 a urmărit valorificarea patrimoniului cultural local prin măsuri orientate spre dezvoltarea urbană, turistică și culturală a municipiului. Documentul a avut la bază viziunea municipiului Iași ca metropolă europeană, cu o identitate construită pe tradiția istorică, culturală și universitară.

În cadrul planului au fost stabilite mai multe obiective strategice, printre care afirmarea municipiului Iași ca metropolă atractivă, susținută de valorificarea patrimoniului antropice și natural, dezvoltarea unei economii competitive cu identitate distinctă, îmbunătățirea mobilității urbane și a conexiunilor de transport, promovarea cooperării teritoriale la nivel național și internațional, precum și creșterea capacității administrative și a performanței în managementul urban.

Prin aceste direcții de acțiune, planul a urmărit protejarea patrimoniului cultural, creșterea atractivității turistice a municipiului și integrarea culturii în procesul de dezvoltare locală.

Orizont 2020: Strategia de dezvoltare economico - socială durabilă a Municipiului Iași

Orizont 2020: Strategia de dezvoltare economico-socială durabilă a Municipiului Iași evidențiază rolul culturii și al industriilor creative în dezvoltarea municipiului, promovând imaginea Iași - oraș al inspirației. Documentul subliniază importanța valorificării patrimoniului cultural și a activităților culturale pentru creșterea atractivității orașului și dezvoltarea turismului cultural.

Strategia prevede, prin obiectivul strategic nr. 3, ca municipiul Iași să fie larg cunoscut precum capitală culturală și turistică a României, prin dezvoltarea festivalurilor, expozițiilor, muzeelor și a altor activități culturale și turistice. Documentul evidențiază faptul că municipiul Iași dispune de un potențial important pentru diferite forme de turism, în special turism cultural, religios și de evenimente speciale.

3. PROVOCĂRI PRIVIND DEZVOLTAREA SECTORULUI CULTURAL ȘI CONSUMUL CULTURAL

3.1. Probleme și provocări privind dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Chișinău

O provocare importantă în dezvoltarea sectorului cultural al municipiului Chișinău este absența unei strategii culturale locale distincte și integrate, asumate de administrația publică locală pe termen mediu și lung. În lipsa unui document strategic autonom dedicat exclusiv culturii, politicile culturale sunt dezvoltate fragmentar, în principal prin corelare cu strategiile naționale și cu documentele generale de dezvoltare urbană.

Această situație limitează posibilitatea unei planificări coerente a dezvoltării culturale și îngreunează adaptarea infrastructurii culturale la nevoile comunității și la dinamica sectorului cultural contemporan. Lipsa unui cadru strategic dedicat reduce capacitatea de stabilire a unor obiective clare, a unor priorități de dezvoltare și a unor măsuri eficiente pentru stimularea participării și consumului cultural.

Absența unei strategii culturale autonome reflectă și lipsa unei analize aprofundate a sectorului cultural la nivel local, precum și dificultatea formulării unei viziuni unitare privind rolul culturii și al industriilor creative în dezvoltarea municipiului. În acest context, inițiativele și acțiunile cu impact cultural sunt distribuite în mai multe documente strategice locale, fără a fi integrate într-un cadru coerent care să susțină dezvoltarea coordonată și sustenabilă a sectorului cultural.

Deși administrația publică locală a implementat diverse programe și inițiative cu impact asupra infrastructurii culturale și accesului la servicii culturale, eficiența acestora asupra dezvoltării vieții culturale și a participării publicului a rămas limitată. Strategia națională de Dezvoltare a Culturii „Cultura 2020”, implementată în perioada 2014–2020, a urmărit modernizarea sistemului cultural și apropierea acestuia de standardele europene, prin salvagardarea patrimoniului cultural, susținerea circulației produsului cultural, dezvoltarea industriilor creative și consolidarea rolului culturii în coeziunea socială. Cu toate acestea, evaluările ulterioare au evidențiat existența unor limite structurale și manageriale care au redus impactul politicilor culturale asupra consumului cultural și participării populației.

Un indicator relevant în acest sens este Indicele Vieții Culturale (IVC), care a înregistrat o evoluție descendentă în Republica Moldova, reflectând diminuarea participării culturale și reducerea producției culturale.

Principalele cauze ale scăderii Indicelui Vieții Culturale (IVC) și ale eficienței reduse a implementării Strategiei de Dezvoltare a Culturii „Cultura 2020”, pot fi sintetizate astfel:

1. Menținerea unui sistem de finanțare depășit și neadaptat economiei de piață
Sistemul de finanțare al sectorului cultural a rămas bazat pe modelul administrativ moștenit din perioada socialistă, fiind orientat predominant spre întreținerea instituțiilor și nu spre susținerea activităților și proiectelor culturale. Lipsa mecanismelor concurențiale și a finanțării bazate pe performanță a limitat dezvoltarea și modernizarea instituțiilor culturale.
2. Instabilitatea și dependența politică a bugetelor culturale
Bugetele destinate culturii nu beneficiază de un cadru legislativ stabil, iar metodologia de alocare a resurselor financiare depinde în mare măsură de factorul politic. Această situație reduce predictibilitatea investițiilor și afectează planificarea strategică a instituțiilor culturale.
3. Nivelul redus de profesionalizare a managementului cultural
Instituțiile culturale, în special cele teatral-concertistice, se confruntă cu probleme de management, generate de insuficienta pregătire profesională a managerilor, lipsa mecanismelor moderne de evaluare și promovare și absența unui sistem de formare profesională continuă.
4. Finanțarea instituțiilor în detrimentul activităților culturale
Modelul actual de finanțare asigură funcționarea instituțiilor culturale, însă alocarea resurselor nu este corelată în mod direct cu performanța activităților desfășurate, cu numărul beneficiarilor sau cu impactul cultural generat. În acest context, majorarea

finanțării nu s-a reflectat automat într-o creștere a participării publicului sau a producției culturale. Cadrul legal existent limitează posibilitatea instituțiilor culturale de a reinvesti eficient veniturile proprii obținute din vânzarea biletelor, suvenirurilor sau a altor servicii culturale în dezvoltarea infrastructurii, diversificarea activităților și îmbunătățirea ofertei culturale.

5. Reducerea producției culturale și a participării publicului

Scăderea Indicelui Vieții Culturale a fost determinată în principal de diminuarea indicatorilor de producție culturală. Această tendință reflectă reducerea numărului de activități culturale, spectacole și evenimente organizate, în special în rândul tinerilor și al grupurilor vulnerabile.

6. Dezinteresul populației față de activitățile culturale

Participarea populației la activitățile culturale a rămas redusă, fiind influențată de nivelul de educație, situația socio-economică și accesibilitatea redusă a serviciilor culturale. Instituțiile culturale nu au reușit să atragă și să fidelizeze publicul larg, în special tinerii și grupurile vulnerabile.

7. Oferta culturală și infrastructura artistică insuficient dezvoltate

Municipiul Chișinău dispune de un număr redus de galerii, săli expoziționale și spații dedicate artei contemporane, ceea ce limitează atractivitatea culturală și capacitatea de atragere a turiștilor interesați de artă și cultură.

8. Implicarea insuficientă a instituțiilor culturale în viața comunității

Instituțiile culturale sunt percepute ca fiind slab orientate spre necesitățile comunităților și participă într-o măsură redusă la soluționarea problemelor sociale și culturale ale societății.

9. Lipsa unei colaborări eficiente cu societatea civilă și mediul cultural independent

Absența unei platforme permanente de dialog și cooperare între autoritățile publice, profesioniștii din domeniul cultural și societatea civilă a limitat participarea actorilor culturali la elaborarea și implementarea politicilor culturale.

10. Promovarea insuficientă a serviciilor culturale și turistice

Gradul redus de promovare afectează vizibilitatea produselor și serviciilor culturale atât în rândul turiștilor străini, cât și al populației locale. Posibilitățile de promovare sunt limitate de lipsa accesului instituțiilor culturale la panourile publicitare urbane, de refuzul unor instituții media de a promova gratuit evenimente culturale și de imposibilitatea justificării anumitor cheltuieli de promovare în cadrul instituțiilor publice.

11. Insuficienta dezvoltare a sectorului cultural independent și a industriilor creative

Politicile culturale au fost concentrate în principal asupra sectorului public, în timp ce sectorul independent, organizațiile nonguvernamentale și industriile creative au beneficiat de sprijin limitat și de oportunități reduse de finanțare.

12. Corelarea insuficientă dintre dezvoltarea infrastructurii culturale și consumul cultural

Deși infrastructura culturală a înregistrat o creștere statistică în perioada analizată, această evoluție nu a fost însoțită de o creștere a consumului cultural sau a implicării publicului, ceea ce demonstrează lipsa unei strategii eficiente de valorificare a infrastructurii existente.

13. Interesul redus pentru specializările culturale și migrația forței de muncă
Sectorul cultural se confruntă cu interesul scăzut al tinerilor pentru specializările din

domeniul culturii și industriilor creative, precum și cu migrația forței de muncă active și calificate peste hotare. Lipsa atractivității economice și profesionale a domeniului cultural afectează capacitatea instituțiilor de a atrage și menține personal calificat.

3.2. Probleme și provocări privind dezvoltarea sectorului cultural în Municipiul Iași

Analiza sectorului cultural din municipiul Iași evidențiază existența unor probleme structurale care afectează dezvoltarea culturii și valorificarea patrimoniului cultural. Aceste provocări influențează atât infrastructura culturală și activitatea instituțiilor de cultură, cât și nivelul participării culturale și atractivitatea turistică a municipiului.

Principalele probleme și provocări identificate la nivelul municipiului Iași sunt următoarele:

1. Starea avansată de degradare a patrimoniului construit
Numeroase clădiri și monumente istorice reprezentative pentru municipiul Iași se află într-o stare avansată de degradare, unele fiind expuse riscului de distrugere. Lipsa resurselor financiare pentru restaurare, conservare și punere în valoare limitează valorificarea patrimoniului cultural și afectează atractivitatea culturală și turistică a orașului. Este evidențiată necesitatea atragerii de fonduri pentru reabilitarea și întreținerea clădirilor de patrimoniu și pentru dezvoltarea infrastructurii culturale.
2. Insuficienta valorificare a patrimoniului cultural
Deși municipiul Iași dispune de un patrimoniu cultural important, valorificarea acestuia rămâne limitată. Promovarea patrimoniului antropic este insuficient dezvoltată, iar promovarea turistică este orientată predominant către patrimoniul religios, în detrimentul altor obiective culturale și istorice. Totodată, patrimoniul cultural imaterial și industriile creative sunt insuficient integrate în procesul de dezvoltare culturală locală.
3. Oferta culturală și de evenimente insuficient diversificată.
Oferta de evenimente culturale este insuficient dezvoltată pentru atragerea unui număr mare de turiști și vizitatori, în special tineri. Lipsa unei palete diversificate de activități culturale și de agrement contribuie la durată redusă a șederii turiștilor în municipiu și limitează capacitatea centrului istoric de a menține interesul publicului pentru perioade mai lungi.
4. Finanțarea insuficientă a infrastructurii și serviciilor culturale
Sectorul cultural se confruntă cu insuficiența fondurilor necesare pentru promovarea infrastructurii și serviciilor culturale. În același timp, există dificultăți privind identificarea și atragerea resurselor financiare nerambursabile pentru restaurarea, reabilitarea și consolidarea clădirilor de patrimoniu cultural.
5. Accesibilitatea redusă către obiectivele culturale și turistice
Problemele de trafic, lipsa parcarilor, infrastructura deficitară de informare și semnalizare și oportunitățile limitate de mobilitate afectează accesibilitatea către obiectivele culturale și turistice ale municipiului. Aceste aspecte reduc atractivitatea orașului și influențează experiența culturală a vizitatorilor.
6. Promovarea culturală și turistică insuficient eficientă
Promovarea culturală și turistică a municipiului este insuficient eficientă, inclusiv în mediul online. Lipsa cercetărilor privind preferințele și comportamentul publicului, precum și absența unor instrumente moderne de marketing cultural și management al destinației limitează dezvoltarea unei oferte culturale adaptate cererii actuale.
7. Diversificarea redusă a infrastructurii culturale

Există un grad redus de diversificare a infrastructurii și serviciilor culturale. În același timp, digitalizarea resurselor culturale și utilizarea tehnologiilor digitale pentru educație culturală și promovare sunt insuficient dezvoltate, ceea ce afectează accesibilitatea și atractivitatea sectorului cultural.

8. Probleme privind resursele umane și sectorul cultural independent

Sectorul cultural se confruntă cu migrația unei părți importante a forței de muncă specializate în domeniul culturii și cu dezvoltarea insuficientă a industriilor creative și a sectorului cultural independent. Colaborarea dintre instituțiile publice, sectorul ONG și mediul cultural independent rămâne limitată.

9. Participarea culturală și consumul cultural limitat

Se evidențiază existența unui număr redus de consumatori ai evenimentelor culturale clasice și necesitatea dezvoltării unor activități culturale capabile să atragă populația și turiștii. Deși locuitorii municipiului manifestă interes pentru viața culturală a orașului, infrastructura și oferta culturală existente nu răspund întotdeauna necesităților și preferințelor publicului actual.

4. TENDINȚE ACTUALE ÎN CONSUMUL CULTURAL

4.1. Tendințe de consum cultural în Municipiul Chișinău

4.1.1. Muzeu

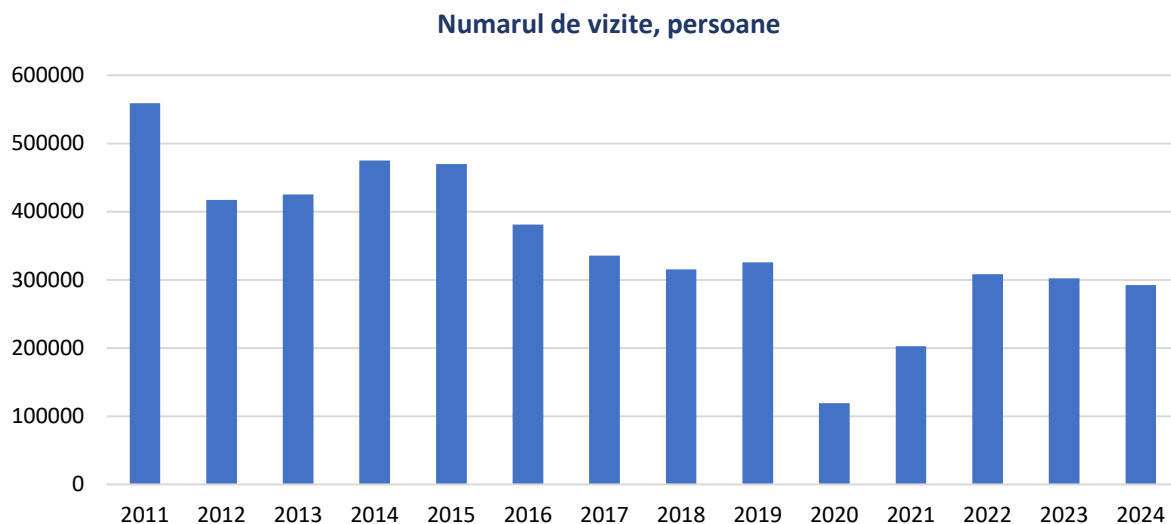
Datele privind activitatea muzeelor din municipiul Chișinău în perioada 2011–2024 (Anexa 1) evidențiază o evoluție contrastantă între dezvoltarea infrastructurii muzeale și nivelul consumului cultural al populației.

Analiza datelor indică faptul că, deși infrastructura și patrimoniul muzeal al capitalei s-au extins constant, participarea publicului la activitățile muzeale a înregistrat fluctuații semnificative și o tendință generală de diminuare comparativ cu începutul perioadei analizate.

Numărul muzeelor din municipiul Chișinău a crescut gradual de la 11 unități în anul 2011 la 13 unități în perioada 2022-2024. Această evoluție reflectă menținerea și extinderea infrastructurii muzeale a capitalei.

În paralel, patrimoniul muzeal a înregistrat o creștere semnificativă. Numărul pieselor de muzeu din fondurile de bază a crescut de la 544.881 unități în anul 2011 la 951.503 unități în anul 2024, ceea ce reprezintă o majorare de aproximativ 75%. Această evoluție demonstrează consolidarea patrimoniului cultural muzeal și intensificarea activităților de conservare și valorificare a colecțiilor.

Cu toate acestea, evoluția consumului cultural muzeal, reflectată prin numărul de vizite, indică o tendință descendentă pe termen lung.

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

Deși numărul muzeelor și volumul colecțiilor muzeale au crescut constant, participarea populației la activitățile muzeale a înregistrat o tendință generală de scădere, ceea ce evidențiază existența unor dificultăți în atragerea și fidelizarea publicului.

Anul 2020 reprezintă punctul critic al consumului cultural muzeal, când numărul vizitelor a scăzut la 118.917 persoane. Această diminuare a fost determinată în principal de restricțiile sanitare și suspendarea activităților culturale în contextul pandemiei COVID-19, care a afectat funcționarea instituțiilor culturale și accesul publicului la spațiile muzeale.

În perioada post-pandemică se observă o recuperare graduală a numărului de vizitatori, însă nivelul participării culturale nu a revenit la valorile înregistrate în perioada 2011–2015. Datele arată că procesul de recuperare a consumului cultural este lent, iar interesul populației pentru vizitarea muzeelor rămâne sub nivelul anterior pandemiei.

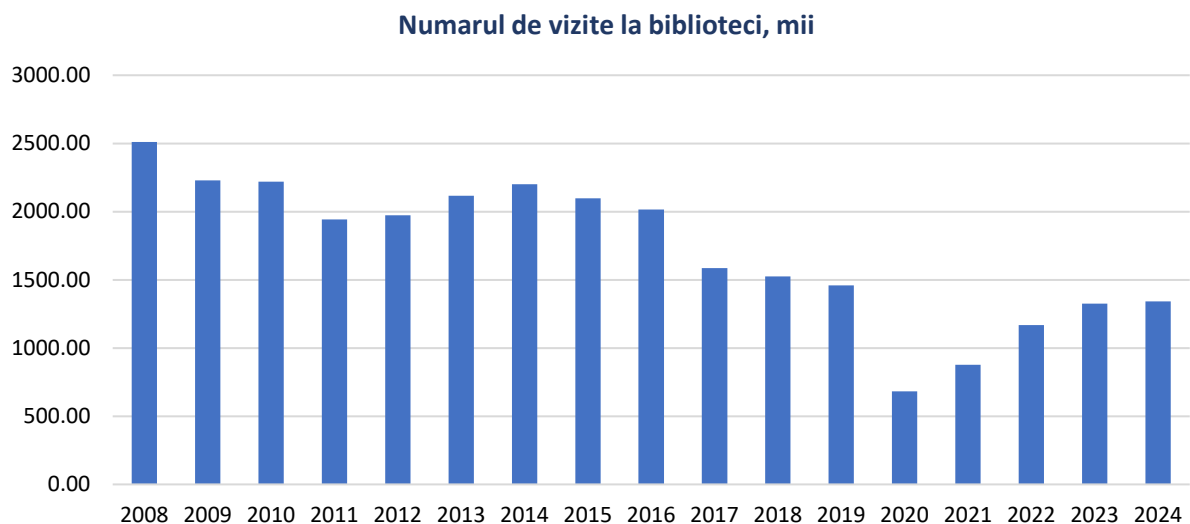
Evoluția numărului de angajați din sectorul muzeal indică o relativă stabilitate instituțională. Numărul lucrătorilor a variat între 391 și 435 persoane pe parcursul perioadei analizate. Cele mai reduse valori au fost înregistrate în anii 2012 și 2020, iar cele mai ridicate în anul 2023, când numărul angajaților a ajuns la 435 persoane. Această stabilitate sugerează menținerea capacității administrative și profesionale a instituțiilor muzeale, chiar și în condițiile reducerii consumului cultural și a fluctuațiilor numărului de vizitatori.

4.1.2. Biblioteci

Datele privind activitatea bibliotecilor din municipiul Chișinău în perioada 2008–2024 (Anexa 1) arată o scădere treptată a consumului cultural prin intermediul bibliotecilor, atât în ceea ce privește numărul de vizite, cât și numărul de cărți și reviste eliberate.

Numărul de vizite în biblioteci s-a redus de la 2,51 milioane în anul 2008 la 1,46 milioane în anul 2019. După anul 2016, scăderea devine mai accentuată, indicatorul coborând sub 1,6 milioane vizite anual. În anul 2020, pe fondul pandemiei COVID-19 și al restricțiilor sanitare, numărul vizitelor a ajuns la cel mai redus nivel din perioada analizată - 682,28 mii vizite.

În anii următori se observă o revenire graduală:

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

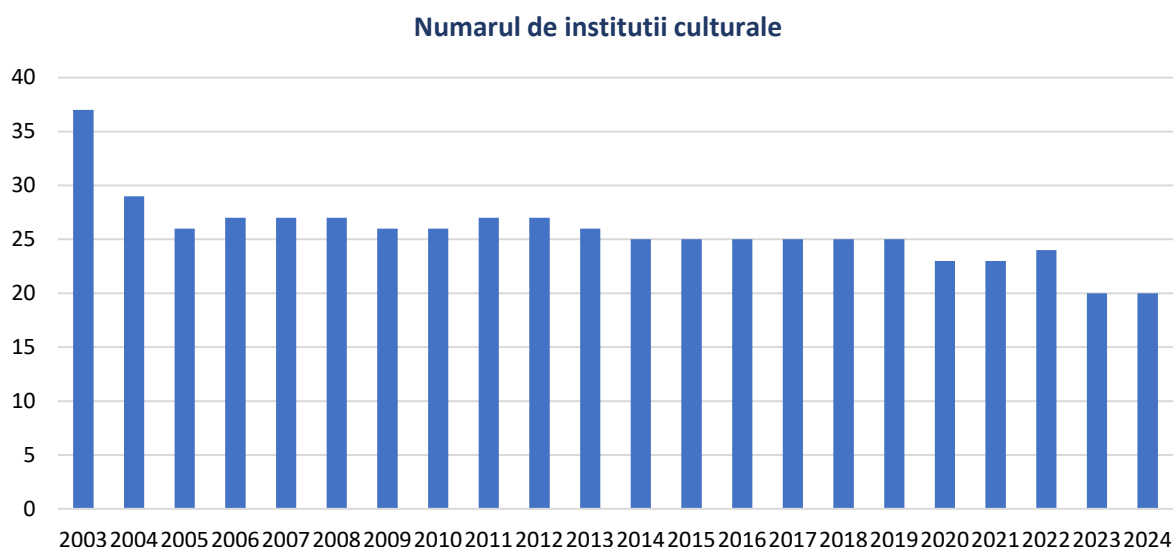
Cu toate acestea, nivelul vizitelor rămâne sub valorile înregistrate în perioada 2008-2015. O evoluție similară se observă și în cazul numărului de cărți și reviste eliberate.

În anul 2020 indicatorul a scăzut la 1,07 milioane publicații eliberate. În perioada post-pandemică se înregistrează o ușoară creștere, ajungând la aproximativ 1,8 milioane în anul 2024, însă fără revenirea la nivelurile anterioare.

Scăderea numărului de vizite și a publicațiilor eliberate indică modificări în comportamentul de consum cultural și informațional al populației. Dezvoltarea tehnologiilor digitale și utilizarea surselor online de informare au influențat rolul tradițional al bibliotecilor și frecvența utilizării serviciilor acestora.

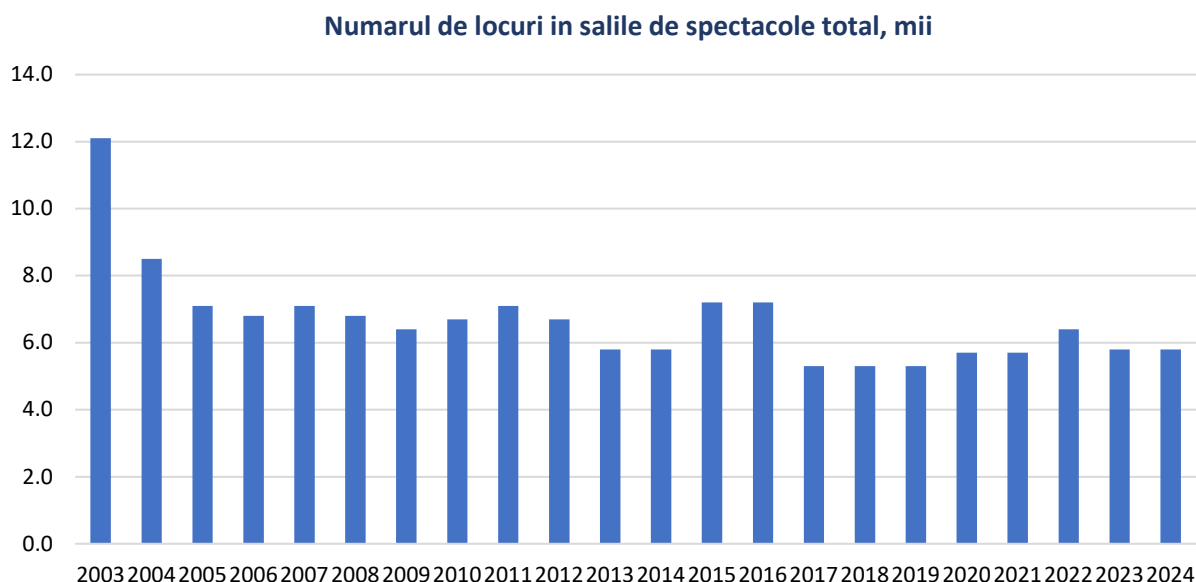
4.1.3. Instituții culturale

Datele privind instituțiile culturale din municipiul Chișinău (Anexa 1) arată o reducere treptată a infrastructurii culturale în perioada 2003–2024. Numărul instituțiilor culturale a scăzut în timp, ceea ce indică reorganizarea sau diminuarea rețelei instituțiilor culturale din municipiu.

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

O evoluție similară se observă și în cazul capacității sălilor de spectacole. Numărul locurilor disponibile în sălile de spectacole s-a redus comparativ cu începutul perioadei analizate, ceea ce reflectă diminuarea infrastructurii destinate activităților cultural-artistice și evenimentelor publice.

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

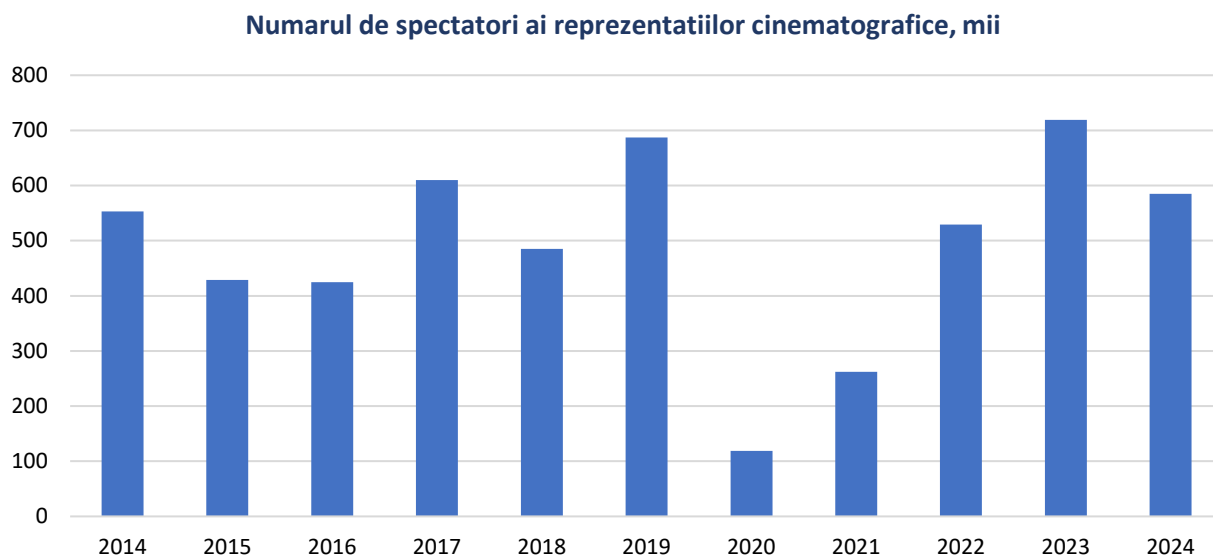
În ultimii ani, indicatorii se mențin relativ stabili, fără creșteri semnificative. Acest lucru arată că sectorul cultural municipal funcționează în principal pe baza infrastructurii existente, iar dezvoltarea de noi spații culturale este limitată.

Reducerea numărului de instituții culturale și a capacității sălilor poate influența accesul populației la activități culturale, în special în contextul creșterii cererii pentru evenimente culturale moderne și diversificate. Totodată, aceste tendințe evidențiază necesitatea modernizării infrastructurii culturale existente și adaptării acesteia la noile forme de consum cultural și participare publică.

4.1.4. Cinematografe

Datele privind instalațiile cinematografice și numărul spectatorilor (Anexa 1) reflectă tendințele generale ale consumului cultural cinematografic la nivelul Republicii Moldova și oferă un context relevant pentru analiza situației din municipiul Chișinău, care concentrează cea mai mare parte a infrastructurii cinematografice și a publicului consumator de produse cinematografice din țară.

În perioada 2014-2024 se observă o reducere treptată a numărului de instalații cinematografice, de la 14 unități la 10 unități. Această tendință indică restrângerea infrastructurii cinematografice la nivel național și concentrarea activităților cinematografice în centrele urbane mari, în special în municipiul Chișinău.

Sursa: Prelucrare date aferente Băncii de date statistice a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

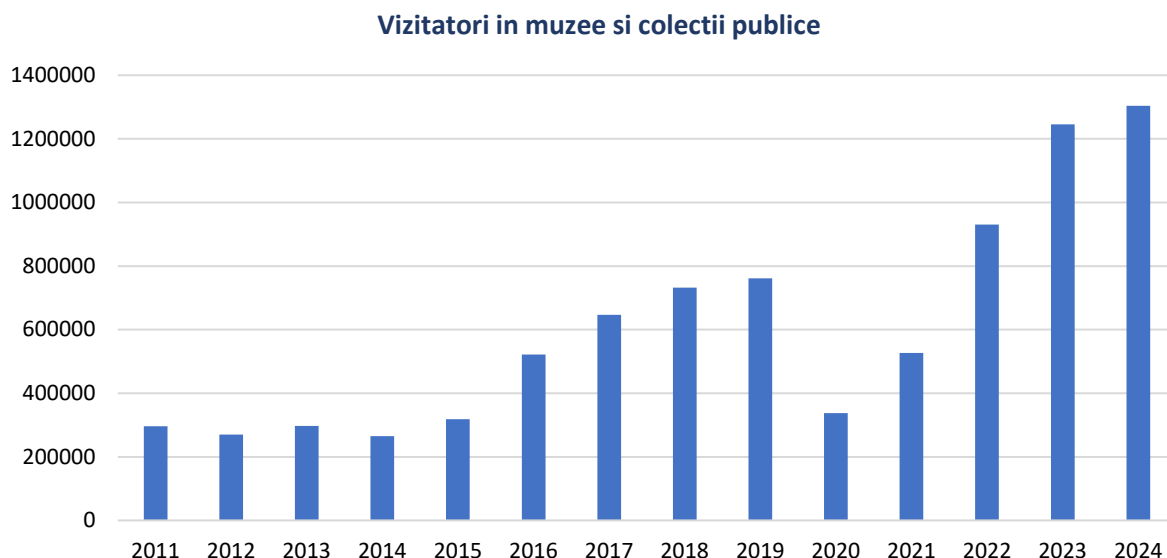
În ceea ce privește consumul cultural, numărul spectatorilor la reprezentațiile cinematografice a avut o evoluție fluctuantă. Până în anul 2019, interesul publicului pentru cinematografie s-a menținut relativ stabil, cu variații anuale ale numărului de spectatori. În anul 2020, activitatea cinematografică a fost puternic afectată de pandemia COVID-19 și de restricțiile sanitare, ceea ce a determinat o scădere semnificativă a numărului de spectatori la nivel național.

În perioada post-pandemică se observă o revenire treptată a consumului cultural cinematografic, odată cu reluarea activităților culturale și redeschiderea cinematografele. Această tendință este relevantă și pentru municipiul Chișinău, unde cinematografele reprezintă unele dintre cele mai importante spații de consum cultural urban și concentrează cea mai mare parte a publicului spectator din Republica Moldova.

4.2. Tendințe de consum cultural în Municipiul Iași

4.2.1. Muzee

Datele privind activitatea muzeelor și consumul cultural muzeal din municipiul Iași evidențiază o intensificare a consumului cultural muzeal, în special în perioada recentă. Dacă în anii 2011-2015 numărul vizitatorilor s-a menținut la valori relativ moderate, după anul 2016 se observă o creștere constantă a participării publicului la activitățile muzeale.

Sursa: Prelucrare date aferente Bazei de date TEMPO on-line, INS

Evoluția cea mai semnificativă este înregistrată după anul 2020. Numărul vizitatorilor crește de la 337.560 persoane în 2020, continuând să avanseze rapid până la 1.304.137 persoane în 2024. Astfel, anul 2024 marchează cel mai ridicat nivel al consumului cultural muzeal din întreaga perioadă analizată.

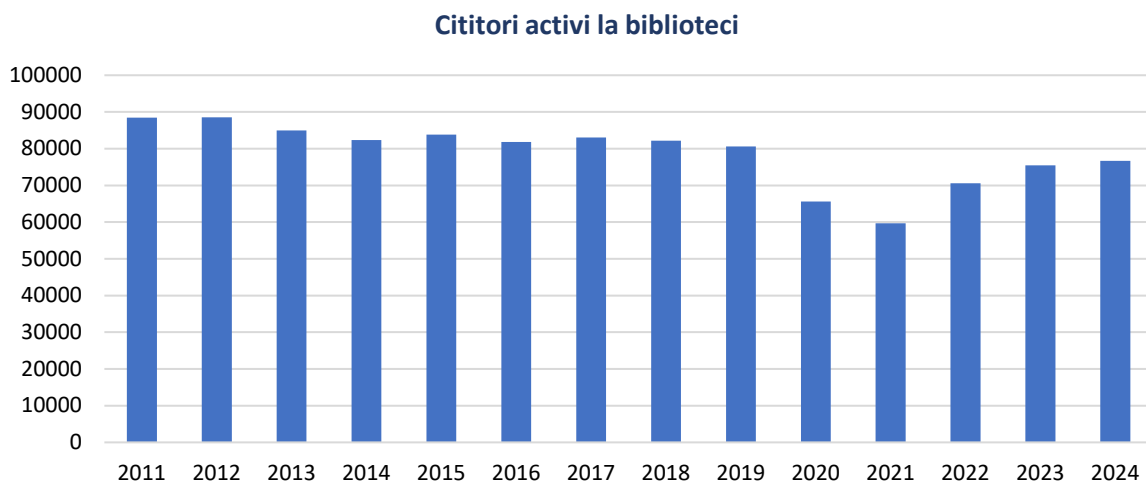
În aceeași perioadă, rețeaua muzeală a municipiului Iași a rămas relativ stabilă, numărul muzeelor și colecțiilor publice variind între 18 și 20 de unități. Acest aspect indică faptul că majorarea numărului de vizitatori a fost determinată în principal de creșterea interesului publicului pentru activitățile culturale și de valorificarea mai eficientă a infrastructurii muzeale existente.

Totodată, personalul angajat în muzee a înregistrat o creștere în ultimii ani, de la 198 persoane în 2020 la 257 persoane în 2024. Evoluția sugerează o extindere a activităților instituțiilor muzeale și o adaptare a capacității administrative și operaționale la nivelul tot mai ridicat al cererii culturale.

4.2.2. Biblioteci

Activitatea bibliotecilor din municipiul Iași evidențiază evoluția consumului cultural prin intermediul serviciilor de lectură, informare și împrumut de publicații în perioada 2011-2024 (Anexa 1).

Numărul bibliotecilor a înregistrat o scădere graduală, de la 105 unități în anul 2011 la 94 unități în anul 2024.

Sursa: Prelucrare date aferente Bazei de date TEMPO on-line, INS

Numărul cititorilor activi a avut o evoluție oscilantă, menținându-se la valori apropiate de 80 de mii de persoane în cea mai mare parte a perioadei analizate. După diminuarea înregistrată în anii 2020–2021, se observă o revenire treptată a interesului pentru serviciile de bibliotecă, numărul cititorilor activi ajungând la 76.676 persoane în anul 2024.

Fondul de carte existent în biblioteci s-a menținut relativ constant pe întreaga perioadă analizată, cu valori de peste 6 milioane de volume.

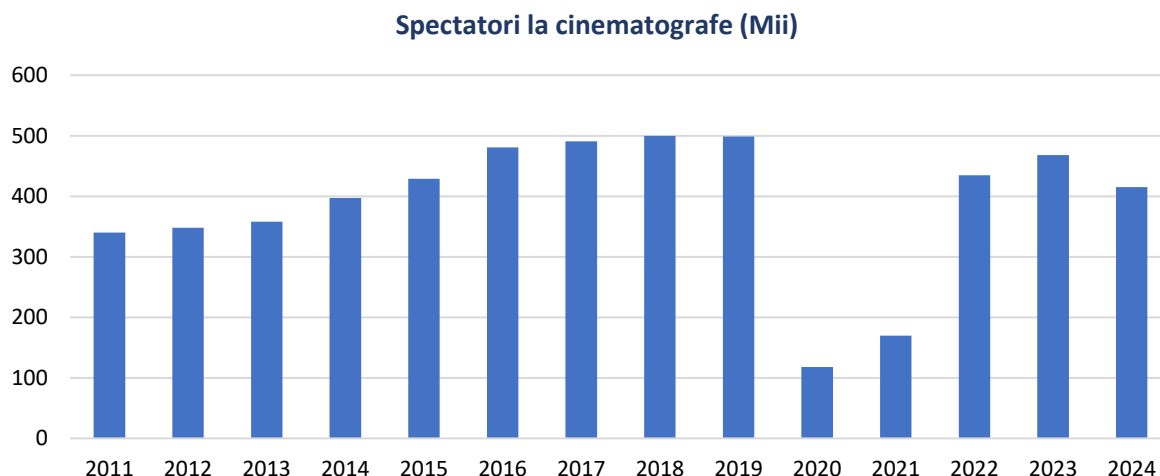
În ceea ce privește volumele eliberate, se observă o tendință generală de reducere comparativ cu începutul perioadei analizate. Numărul publicațiilor împrumutate a scăzut de la peste 2,6 milioane volume în anul 2011 la aproximativ 1,2 milioane volume în anul 2024. Totuși, perioada recentă indică o creștere progresivă a circulației fondului de carte față de nivelul înregistrat în anul 2020.

Personalul angajat în biblioteci a înregistrat variații moderate, menținându-se relativ stabil pe parcursul perioadei analizate. În anul 2024 sunt înregistrate 385 persoane angajate, nivel apropiat de cel existent la începutul perioadei.

4.2.3. Cinematografe

Activitatea cinematografelor din municipiul Iași reflectă evoluția consumului cultural audiovizual în perioada 2011–2024 (Anexa 1).

Numărul cinematografelor și al instalațiilor cinematografice s-a menținut relativ redus pe întreaga perioadă analizată. După anul 2017 se observă o diminuare a numărului de unități și a capacității sălilor de cinematograf, aspect ce poate fi asociat cu reorganizarea spațiilor culturale, modernizarea infrastructurii sau reducerea activității unor cinematografe tradiționale.

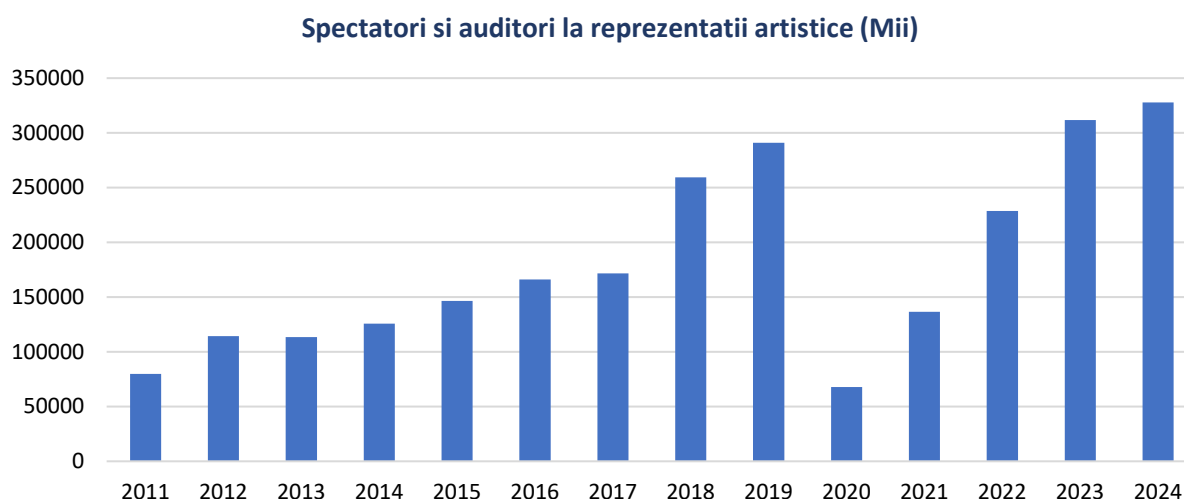
Sursa: Prelucrare date aferente Bazei de date TEMPO on-line, INS

În ceea ce privește participarea publicului, numărul spectatorilor a avut o evoluție ascendentă până în anul 2019, ceea ce indică o creștere a interesului pentru consumul cultural cinematografic și o diversificare a ofertei de filme și evenimente audiovizuale. În anul 2020 se remarcă o reducere accentuată a numărului de spectatori, determinată în principal de restricțiile sanitare și limitarea activităților culturale desfășurate în spații închise.

Începând cu anul 2022 se observă o revenire a publicului în cinematografe, numărul spectatorilor apropiindu-se de valorile înregistrate înainte de anul 2020. Această evoluție sugerează reluarea activităților culturale și menținerea interesului populației pentru consumul cultural audiovizual, în pofida dezvoltării platformelor digitale de streaming și a noilor forme de consum media.

4.2.4. Instituții de spectacol

Activitatea instituțiilor de spectacole și concerte din municipiul Iași evidențiază evoluția consumului cultural în domeniul artelor spectacolului în perioada 2011–2024 (Anexa 1).

Sursa: Prelucrare date aferente Bazei de date TEMPO on-line, INS

Numărul spectatorilor și auditorilor la reprezentațiile artistice a înregistrat o tendință general ascendentă până în anul 2019, ceea ce indică intensificarea participării publicului la activitățile culturale și diversificarea ofertei de spectacole și concerte. În anul 2020 se observă o reducere semnificativă a numărului de spectatori, determinată în principal de restricțiile aplicate activităților culturale desfășurate în spații închise și de limitarea evenimentelor publice.

Începând cu anul 2021, participarea publicului revine pe un trend ascendent, iar în anii 2023–2024 numărul spectatorilor depășește nivelurile înregistrate înainte de anul 2020. Evoluția sugerează reluarea activităților culturale și menținerea interesului populației pentru spectacole, concerte și alte manifestări artistice organizate la nivel local.

Capacitatea sălilor de spectacole și concerte a înregistrat o creștere comparativ cu începutul perioadei analizate, ceea ce poate indica modernizarea unor spații culturale sau extinderea infrastructurii destinate evenimentelor artistice.

Personalul angajat în instituțiile și companiile de spectacole a avut o evoluție relativ stabilă, cu o ușoară tendință de creștere în ultimii ani, aspect ce reflectă continuitatea activității culturale în acest sector.

5. ANALIZA OFERTEI CULTURALE

5.1. Tipologia activităților culturale, în Municipiul Chișinău

Municipiul Chișinău concentrează cea mai mare parte a patrimoniului cultural, muzeal și artistic al Republicii Moldova, fiind principalul centru cultural al țării. Activitățile culturale din municipiu sunt susținute de existența unui patrimoniu construit valoros, a instituțiilor muzeale, teatrale și concertistice, precum și de numeroase spații urbane cu potențial cultural și turistic.

Patrimoniul imobil din Centrul Vechi (Nucleul Istoric) al Chișinăului reprezintă una dintre cele mai importante resurse culturale ale municipiului. Registrul monumentelor municipiului Chișinău include 236 obiective cu statut de monument protejat de stat, din totalul de peste 950 de monumente ale arhitecturii existente în municipiu. Cu toate acestea, patrimoniul construit se confruntă cu multiple probleme generate de degradarea continuă a clădirilor istorice, demolarea unor monumente de arhitectură și intervențiile structurale ilicite care afectează autenticitatea și integritatea zonelor de protecție.

Intervențiile haotice din perimetrul Nucleului Istoric (str. A. Mateevici - M. Viteazul - I. Zaikin - Albișoara - Cheiului - Ismail - Ștefan cel Mare și Sfânt - Ciuflea) au contribuit la aglomerarea spațiului urban, congestionarea traficului și reducerea capacității infrastructurii existente de a răspunde nevoilor populației.

O problemă importantă este reprezentată de existența unor clădiri-monument abandonate sau insuficient întreținute, aflate într-o stare avansată de deteriorare. Printre exemplele relevante se numără: Muzeul Zemstvei, Casa Herța, Cafeneaua „Guguță”, Moara Roșie, Baia Publică de pe str. Cosmescu și vilele urbane de pe străzile Sfatul Țării, A. Mateevici și M. Eminescu. Lipsa unui sistem funcțional de protecție a patrimoniului construit, precum și insuficiența mecanismelor legale de responsabilizare a proprietarilor contribuie la degradarea continuă a acestor obiective.

Un exemplu pozitiv de valorificare culturală și turistică a spațiului urban este strada pietonală „Eugen Doga”, care concentrează restaurante, cafenele, galerii, monumente și spații pentru activități culturale și comerciale. Strada este conectată cu Covorul

Moldovenesc și Parcul Catedralei și funcționează ca spațiu pentru concerte în aer liber, expoziții, festivaluri și alte evenimente culturale. Tot aici au fost amenajate spații pentru comercializarea obiectelor meșteșugărești și a suvenirelor, integrate în identitatea vizuală a brandului de țară „Pomul Vieții”.

Activitățile culturale ale municipiului sunt susținute și de rețeaua muzeală existentă. În Chișinău funcționează 10 muzee accesibile publicului larg, dintre care cinci sunt muzee naționale: Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, Muzeul Național de Artă, Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” și Muzeul Cărții din incinta Bibliotecii Naționale. La acestea se adaugă muzee de importanță locală precum Muzeul de Istorie a Orașului Chișinău, Muzeul de Istorie a Căii Ferate din Moldova, Casa-muzeu „Alexandr Pușkin”, Casa memorială „Alexei Șciusev”, Muzeul Satului și „Muzeul Gloriei de Muncă, RTEC”. De asemenea, există și alte muzee care pot fi vizitate prin programare prealabilă, cum sunt Muzeul Științelor Naturii din USM, Muzeul Cosmonautului și Muzeul Tehnicii de calcul.

În domeniul artelor vizuale, municipiul dispune de spații expoziționale precum Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, Galeria de artă OU și Galeria de Artă „Alexander”. Cu toate acestea, orașul nu beneficiază de o rețea extinsă de spații muzeale și expoziționale accesibile turiștilor, iar accesibilitatea culturală pentru vizitatorii străini rămâne limitată. Multe instituții muzeale nu oferă servicii de ghidaj în limbi străine, nu dispun de materiale informative multilingve și nu permit achiziționarea online a билетelor.

Patrimoniul cultural al municipiului este completat de numeroase instituții concertistice și teatrale, printre care Sala cu Orgă, Palatul Național „Nicolae Sulac”, Palatul Republicii, Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”, Teatrul Național „Mihai Eminescu”, Teatrul Republican „Luceafărul”, Teatrul Național „Eugene Ionesco”, Teatrul Dramatic Rus de Stat „A.P. Cehov”, Teatrul Republican de Păpuși „Licurici”, Teatrul „Alexei Mateevici”, Centrul de Cultură și Artă „Ginta Latină”, Teatrul „Spălătorie”, Teatrul Geneza Art și Teatrul Național Satiricus „I.L.Caragiale”.

Aceste instituții oferă o varietate de spectacole și evenimente culturale care pot constitui motivații importante pentru turismul urban și cultural.

Cu toate acestea, promovarea insuficientă a programelor culturale, lipsa instrumentelor de marketing cultural și imposibilitatea utilizării infrastructurii publicitare urbane pentru promovarea evenimentelor limitează vizibilitatea ofertei culturale a municipiului. Un element cu potențial ridicat pentru dezvoltarea activităților culturale și a turismului de evenimente este Teatrul Verde din Parcul „Valea Morilor”, cu o capacitate de aproximativ 7500 de persoane. Spațiul este adecvat pentru organizarea festivalurilor și concertelor internaționale, însă necesită lucrări urgente de reabilitare și modernizare.

Cinematografele și spațiile culturale multifuncționale reprezintă o componentă importantă a infrastructurii culturale din Municipiul Chișinău, contribuind la diversificarea ofertei culturale și la dezvoltarea activităților recreative, artistice și turistice. Aceste spații găzduiesc atât proiecții cinematografice comerciale, cât și festivaluri de film, proiecții tematice, evenimente multimedia și activități culturale alternative.

În prezent, oferta cinematografică a municipiului este concentrată în principal în cadrul cinematografelor moderne de tip multiplex, precum Cineplex Loteanu și cinematografele din cadrul centrelor comerciale MallDova și Shopping MallDova, care asigură proiecții digitale contemporane și premiere internaționale.

Pe lângă infrastructura cinematografică comercială, municipiul dispune și de spații culturale cu funcții artistice și cinematografice alternative. Un rol important îl are Centrul de Cultură și Artă „Ginta Latină”, care găzduiește spectacole teatrale, concerte, proiecții cinematografice, festivaluri și evenimente culturale interdisciplinare. Instituția contribuie la promovarea culturii contemporane și la susținerea sectorului artistic independent.

În cadrul Centrului de Cultură și Artă „Ginta Latină” își desfășoară activitatea și Teatrul fără Nume, unul dintre spațiile culturale independente importante ale municipiului. Acesta promovează producții teatrale contemporane, proiecte experimentale și activități culturale adresate în special publicului tânăr. Prin specificul său alternativ și independent, Teatrul fără Nume contribuie la diversificarea vieții culturale a Chișinăului și la dezvoltarea industriilor creative locale.

Evenimente culturale

Municipiul Chișinău se remarcă printr-o ofertă diversificată de evenimente culturale, artistice, educaționale și recreative, care contribuie la dinamizarea vieții culturale urbane și la consolidarea atractivității turistice a capitalei. Activitățile culturale organizate în municipiu includ concerte, festivaluri, spectacole teatrale, expoziții, ateliere creative, evenimente sportive și manifestări culturale interdisciplinare, desfășurate atât în spații culturale consacrate, cât și în spații publice urbane.

Calendarul cultural al municipiului include evenimente adresate unor categorii variate de public și reflectă diversitatea formelor de expresie artistică și culturală. În domeniul muzical sunt organizate concerte simfonice, recitaluri instrumentale și vocale, spectacole de operă, concerte rock, jazz, folk, pop sau muzică alternativă, desfășurate în locații precum Sala cu Orgă, Palatul Republicii, Palatul Național „Nicolae Sulac”, Teatrul „A.P. Cehov”, Teatrul Fără Nume, Artcor, Arena Chișinău, Teatrul Verde sau în spații publice urbane.

Municipiul găzduiește, numeroase festivaluri culturale și tematice, printre care festivaluri de muzică, evenimente gastronomice și vitivinicole, festivaluri dedicate familiei, artei contemporane sau industriilor creative. Exemple relevante sunt Wine Park Festival, JAZZ’n Chișinău International Festival, MADE IN MOLDOVA, DroneFest Moldova, Festivalul „Bate toba, Lăutare”, Art Labyrinth sau diverse festivaluri organizate în spații urbane și periurbane precum Piața Marii Adunări Naționale, Parcul „Ștefan cel Mare”, Parcul „Valea Trandafirilor”, Orheiul Vechi sau Grădina Botanică.

Un rol important în dezvoltarea evenimentelor culturale contemporane îl au spațiile culturale alternative și creative, precum Artcor, Centrul Cultural Casa Zemstvei sau Teatrul Fără Nume, care găzduiesc expoziții, dezbateri, ateliere creative, conferințe și evenimente dedicate scenei culturale independente.

Activitatea expozițională este susținută de instituțiile muzeale și galerii, care organizează expoziții permanente și temporare, expoziții de fotografie, artă contemporană, patrimoniu istoric și etnografic. Printre cele mai active spații expoziționale se numără Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, Muzeul Național al Literaturii Române, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” și Artcor.

Pe lângă dimensiunea culturală propriu-zisă, municipiul găzduiește și numeroase evenimente sportive și de divertisment cu impact asupra imaginii urbane și asupra turismului de evenimente, precum maratoane urbane, festivaluri sportive și competiții desfășurate în spațiile publice ale orașului.

Un spațiu cultural și de evenimente cu importanță strategică pentru municipiu este Arena Chișinău, complex multifuncțional amplasat în Stăuceni, municipiul Chișinău. Arena Chișinău reprezintă unul dintre cele mai importante proiecte recente de infrastructură culturală, sportivă și de divertisment din Republica Moldova, realizat în cadrul parteneriatului public-privat inițiat de Guvernul Republicii Moldova în anul 2018, având drept scop dezvoltarea infrastructurii sportive, culturale și de divertisment la nivel național. Proiectul a avut drept obiectiv crearea unui complex multifuncțional modern, destinat organizării competițiilor sportive internaționale, concertelor, expozițiilor, conferințelor și altor evenimente culturale de amploare.

Complexul dispune de o arenă polivalentă cu o capacitate de aproximativ 5.000 de locuri pentru concerte și include infrastructuri moderne precum centru acvatic, patinoar, terenuri sportive, săli pentru conferințe și spații dedicate evenimentelor. Arena Chișinău contribuie semnificativ la dezvoltarea turismului de evenimente și la consolidarea capacității municipiului de a atrage manifestări culturale și artistice de nivel național și internațional. Complexul găzduiește concerte, festivaluri, spectacole, competiții sportive și alte evenimente de mari dimensiuni, devenind unul dintre cele mai importante centre contemporane de evenimente din Republica Moldova.

O parte importantă a evenimentelor culturale organizate în municipiu sunt promovate și accesibile online pentru publicul larg, prin intermediul platformelor digitale de promovare și ticketing. Informațiile despre concerte, festivaluri, spectacole, expoziții și alte activități culturale pot fi consultate pe platforme precum iTicket (iticket.md), Afisha.md, Enter Events (events.enter.online), Fest.md, Visit Chișinău (visit.chisinau.md), precum și pe paginile oficiale ale instituțiilor culturale, teatrelor, muzeelor și centrelor culturale. Aceste platforme oferă calendare actualizate ale evenimentelor, posibilitatea procurării biletelor online și informații privind locațiile, programul și organizatorii evenimentelor, contribuind la creșterea accesibilității și vizibilității ofertei culturale a municipiului Chișinău.

5.2. Tipologia activităților culturale, în Municipiul Iași

Municipiul Iași se remarcă printr-o identitate culturală distinctă, construită în jurul a două elemente definitorii: deschiderea transfrontalieră către Chișinău și Cernăuți și cel mai important pelerinaj spiritual ortodox din spațiul românesc, generat de prezența moaștelor Sfintei Cuvioase Parascheva. În jurul acestui eveniment religios s-au dezvoltat Sărbătorile Iașului, care reunesc anual peste 300.000 de participanți și vizitatori.

Prin specificul său cultural și spiritual, municipiul Iași are capacitatea de a conecta regiunea Moldovei, atât la nivel național, cât și transfrontalier, la valorile culturale și democratice europene.

Evoluția istorică și particularitățile urbane ale municipiului evidențiază trei componente majore care individualizează orașul:

- Relieful - amplasarea într-o zonă colinară conferă Iașului identitatea orașului construit pe șapte coline, aspect care influențează structura și imaginea urbană;
- Dimensiunea istorică și socială - Iașul este considerat un promotor al formării statului român modern;
- Dimensiunea culturală - orașul este perceput drept un „muzeu în aer liber”, un important centru cultural și istoric, supranumit „orașul cronicarilor”, datorită

faptului că numeroși reprezentanți ai culturii române s-au născut sau au activat aici. Totodată, municipiul este recunoscut și ca „capitală spirituală” a României.

În vederea consolidării și promovării identității culturale, municipiul Iași găzduiește și susține numeroase activități și proiecte culturale de interes local, regional, național și internațional.

Casa de Cultură „Mihai Ursachi” desfășoară proiecte internaționale dedicate poeziei, literaturii și artelor vizuale, colaborând constant cu artiști și oameni de cultură din Republica Moldova, Ucraina, Franța, Germania, Spania, Serbia, Italia, Israel, China, Canada, precum și din America Centrală și de Sud.

Printre proiectele culturale organizate anual se numără manifestări literare precum „Eminescu, Măria Ta”, Festivalul Internațional „Poezia la Iași” și Gala „Scriitorii Anului”, evenimente de arte vizuale precum „Artiști internaționali la Iași”, dar și spectacole și festivaluri precum „Serile Teiului - Festival de muzică folk” sau „Hai să dăm mână cu mână”.

Municipiul Iași găzduiește, de asemenea, proiectul „Noaptea Albă a Galeriilor”, organizat de Asociația Culturală AltIași, eveniment care contribuie la promovarea artei contemporane și a spațiilor culturale alternative.

Ateneul Național din Iași are un rol important în dezvoltarea și promovarea vieții culturale prin organizarea unor festivaluri dedicate teatrului, muzicii, literaturii, cinematografiei și revitalizării urbane. Dintre acestea se remarcă Festivalul Teatrelor Independente, Festivalul Operelor Independente, Festivalul Internațional de Literatură Umoristică și Grafică Satirică „Scârț Umor”, Festivalul Străzii Lăpușneanu și Festivalul „Serile Filmului Românesc”.

În contextul pandemiei SARS-CoV-2, o parte dintre spectacolele și evenimentele culturale organizate în anul 2020 au fost anulate sau amânate, iar în anul 2021 desfășurarea acestora s-a realizat cu respectarea restricțiilor sanitare impuse de autorități.

Un alt actor cultural relevant este Muzeul Municipal „Regina Maria” Iași, care organizează proiecte de interes cultural precum Conferința anuală „Oameni, locuri, fapte”, Simpozionul Internațional „Monumentul. Tradiție și viitor” și numeroase expoziții temporare.

Festivalul Internațional de Literatură și Traducere Iași (FILIT), organizat anual de Muzeul Național al Literaturii Române Iași și finanțat de Consiliul Județean Iași, reprezintă unul dintre cele mai importante evenimente culturale internaționale ale orașului. Ediția desfășurată în perioada 20-24 octombrie 2021 a reunit invitați din 10 țări și a inclus o varietate de activități culturale dedicate promovării creativității, originalității și colaborării dintre operatorii culturali și organizațiile neguvernamentale.

De asemenea, Concursul Coral Internațional pentru Tineret de Muzică Sacră „Gavriil Muzicescu”, organizat anual de Asociația „Iubire și Încredere” cu sprijinul Mitropoliei Moldovei și al autorităților locale, contribuie la promovarea spiritualității răsăritene și la implicarea comunității în viața culturală și religioasă a orașului. Prin valorificarea patrimoniului cultural și a artei religioase, acest eveniment susține dezvoltarea turismului ecumenic și cultural în municipiul Iași.

Resurse turistice și culturale

Distribuția resurselor antropice evidențiază, la nivelul Zonei Metropolitane Iași, o concentrare semnificativă a patrimoniului cultural în partea estică și în zona centrală a municipiului.

Nucleul istoric al Iașului reprezintă aria cu cea mai mare densitate de elemente specifice unei foste capitale, reunind monumente istorice, muzee și instituții de cultură și artă. În calitate de important centru al culturii, științei și artei, municipiul Iași ocupă primul loc în regiunea Moldovei și locul al treilea la nivel național, după București și Cluj-Napoca.

Lăcașe de cult

Patrimoniul cultural și artistic al Iașului a fost puternic influențat, în perioada medievală, de relația dintre cult și cultură, mănăstirile având un rol esențial în conservarea culturii scrise, dezvoltarea educației și apariția primelor tipărituri în limba română. Aceste ansambluri religioase au reprezentat totodată spații fortificate capabile să ofere protecție în perioadele de conflict militar.

Cele mai reprezentative monumente religioase ale municipiului sunt:

- Biserica Sf. Nicolae Domnesc (1491) - considerată cea mai veche biserică ortodoxă din Iași, conform documentelor istorice. Ctitoria lui Ștefan cel Mare a avut un rol important în conservarea și dezvoltarea limbii și culturii românești, fiind utilizată pentru înscăunarea domnitorilor Moldovei.
- Mănăstirea Golia (1546) - ansamblu monumental care combină influențe arhitecturale moldovenești, rusești și renașcentiste. Turnul Goliei, cu o înălțime de aproximativ 30 de metri, oferă o perspectivă panoramică asupra orașului. Proiectul de restaurare și valorificare turistică a ansamblului a fost premiat în anul 2012 cu Premiul Europa Nostra pentru patrimoniu cultural, la categoria conservare.
- Mănăstirea Galata (1577) - monument reprezentativ pentru sinteza dintre arhitectura tradițională moldovenească și influențele bizantino-munteneste. Ansamblul găzduiește în prezent ateliere de croitorie liturgică și broderie.
- Mănăstirea Frumoasa (1584) - fost loc de odihnă al domnitorilor Moldovei, remarcant prin valoarea arhitecturală și acustica deosebită a bisericii. Ansamblul a fost restaurat și inclus într-un circuit turistic cultural-istoric și religios al regiunii Nord-Est.
- Mănăstirea Bârnova (1626) - parte a marilor ctitorii arhitecturale moldovenești, remarcată prin turnul-clopotniță integrat în structura de fortificație. Comunitatea monahală păstrează activități tradiționale precum pictura de icoane și realizarea produselor religioase.
- Mănăstirea Trei Ierarhi (1639) - monument emblematic al Iașului, cunoscut pentru decorațiile exterioare sculptate în piatră. În cadrul mănăstirii au funcționat prima școală superioară din Moldova și prima tipografie, iar aici se află și mormintele unor importante personalități istorice, precum Vasile Lupu, Dimitrie Cantemir și Alexandru Ioan Cuza.
- Mănăstirea Cetățuia (1672) - edificiu construit după modelul Mănăstirii Trei Ierarhi, amplasat pe una dintre colinele orașului și integrat armonios în peisajul urban și natural al municipiului.

Dotări culturale

Statutul de fostă capitală a Principatului Moldovei a favorizat dezvoltarea unui sistem cultural complex și diversificat. Oferta culturală actuală se bazează atât pe patrimoniul istoric, cât și pe prestigiul personalităților culturale asociate orașului.

Din punct de vedere instituțional, municipiul Iași ocupă locul al doilea la nivel național, după București, în ceea ce privește numărul instituțiilor și al personalului din domeniul cultural.

Principalele instituții culturale sunt structurate în trei categorii:

- Instituții de interes național, aflate în subordinea Ministerului Culturii, precum Complexul Muzeal Național Moldova, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” și Opera Națională Română Iași;
- Instituții de interes județean, coordonate de Consiliul Județean Iași, printre care Muzeul Literaturii Române Iași, Biblioteca Județeană „Gh. Asachi”, Filarmonica „Moldova”, Teatrul pentru Copii și Tineret „Luceafărul”, Școala Populară de Arte „Titel Popovici” și Ansamblul Artistic Profesionist „Constantin Arvinte”;
- Instituții și organizații culturale locale, alături de peste 2000 de fundații, asociații și organizații neguvernamentale cu activitate în domeniul cultural.

În ultimii ani, mai multe clădiri de patrimoniu au fost restaurate și reintegrate în circuitul cultural al orașului, printre acestea numărându-se:

- Palatul Braunstein;
- Baia Turcească, reconvertită în Centru Internațional de Artă Contemporană;
- Muzeul de Istorie Naturală, primul muzeu de profil înființat în Principatele Române.

Printre alte instituții culturale relevante pentru municipiul Iași se regăsesc Ateneul Național din Iași, Muzeul Municipal „Regina Maria”, Casa de Cultură „Mihai Ursachi”, Filarmonica de Stat „Moldova”, Teatrul „Luceafărul”, Asociația Culturală Vector, Asociația Română de Film Independent și Fundația Culturală TIMPUL.

Patrimoniul industrial

Patrimoniul industrial reprezintă o componentă importantă a identității culturale a municipiului Iași. Chiar dacă o parte semnificativă a clădirilor industriale și-a pierdut funcționalitatea inițială, acestea continuă să aibă valoare istorică și simbolică pentru memoria urbană a orașului.

Evoluția patrimoniului industrial ieșean poate fi asociată cu două etape importante: procesul de industrializare accelerată care a modificat profilul predominant universitar și cultural al orașului din perioada interbelică, transformându-l într-un important centru muncitoresc și industrial, precum și dezvoltarea marilor platforme industriale în perioada comunistă, prin extinderea structurilor deja existente.

Statutul de capitală culturală a determinat implementarea unor procese succesive de modernizare urbană și industrială, multe dintre acestea având astăzi o valoare semnificativă pentru patrimoniul industrial național. Printre cele mai reprezentative obiective se numără:

- Atelierele CFR Nicolina (1892) - cunoscute inițial sub denumirea de Atelierele CFR Frumoasa, acestea reprezentau singura întreprindere de profil din regiune la momentul înființării. Atelierul de locomotive și vagoane a avut un rol important în dezvoltarea infrastructurii feroviare și în distribuția materialului rulant la nivel național. Începând cu anul 2007, activele fabricii au intrat în proprietatea Autorității pentru Valorificarea Activelor Statului și a companiei SC Concept Invest SRL Brașov, iar ulterior o parte dintre hale și terenuri au fost achiziționate de investitori privați. În urma intervenției administrației locale, au fost păstrate două construcții reprezentative: stația compresoarelor și vechiul castel de apă. Cu toate

acestea, numeroase clădiri industriale nu au fost clasate ca monumente istorice, ceea ce a favorizat demolarea parțială a ansamblului. În prezent, activitatea industrială a încetat.

- Fabrica de Cărămizi de la Ciurea (1891) - una dintre cele mai vechi unități industriale din Iași, care păstrează încă elemente originale ale clădirilor, utilajelor și procesului tehnologic. Fabrica a fost construită odată cu dezvoltarea liniei ferate Iași-Huși, iar cărămida produsă aici a fost utilizată pentru numeroase construcții feroviare și civile din regiune, inclusiv de pe traseul București-Constanța. Specificul tehnologic al fabricii a rămas aproape neschimbat de-a lungul timpului, iar în cadrul ansamblului funcționa inclusiv un atelier de olărit. În prezent, fabrica nu mai este funcțională și se află într-o stare avansată de degradare.

Zona industrială a municipiului este considerată un sit autentic de arheologie industrială, cu potențial de valorificare muzeală, turistică și comunitară. Din vechea infrastructură industrială a orașului s-au păstrat doar câteva elemente reprezentative: clădirea compresoarelor de la Nicolina, corpul central al Fabricii de Cărămizi de la Ciurea și o clădire aparținând fostei Fabrici de Țigarete.

Un pas important pentru conservarea patrimoniului industrial l-a reprezentat proiectul „Memoria patrimoniului industrial”, prin intermediul căruia a fost realizată platforma online „Muzeul Virtual de Arheologie Industrială” (MAIV), dedicată conservării digitale a patrimoniului tehnic și industrial, material și imaterial.

Resurse creative

Sectorul industriilor culturale și creative reprezintă una dintre direcțiile emergente ale dezvoltării culturale din municipiul Iași. Una dintre cele mai reprezentative inițiative locale în acest domeniu este Romanian Creative Week, eveniment cu caracter multidisciplinar dedicat industriilor creative, care reunește domenii precum moda, artele vizuale, arhitectura, filmul, muzica, dansul, designul, tehnologia și noile media. Festivalul este considerat unul dintre cele mai ample evenimente dedicate industriilor creative din Europa și funcționează ca o platformă integrată de promovare a creativității contemporane. Organizat la Iași, evenimentul a ajuns în prezent la cea de-a VI-a ediție, contribuind la consolidarea profilului cultural și creativ al orașului.

În domeniul industriilor creative activează și organizații precum Asociația Industriilor Creative și Asociația The Grape, care susțin dezvoltarea sectorului cultural independent prin organizarea de evenimente, programe de consultanță și inițiative dedicate start-up-urilor creative.

Evenimente culturale

Zona Metropolitană Iași se remarcă printr-o activitate culturală intensă, concentrată în principal la nivelul municipiului. Orașul promovează un model cultural orientat spre educație și excelență artistică, adresându-se unui public cultivat și susținând evenimente culturale de amploare regională, națională și internațională.

Printre cele mai importante manifestări culturale se regăsesc: Festivalul Florilor de Tei, Festivalul Internațional de Folclor pentru Tineret „Cătălina”, Festivalul Internațional de Cultură și Civilizație Românească „Românașul”, Cucuteni 5000 - Târg Național de Ceramică Tradițională, Cireșe la Bojdeucă și Cupa Moldovei la Gastronomie. În domeniul teatrului și cinematografilei se remarcă Festivalul Internațional al Filmelor de Foarte Scurt Metraj, Festivalul de Film Rusc KINO+, Festivalul Internațional de Teatru EuroArt Iași, Festivalul Internațional de Teatru pentru Publicul Tânăr și Serile Filmului Românesc.

Identitatea culturală și literară a orașului este consolidată prin evenimente precum Festivalul Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, Zilele Revistei „Convorbiri literare” și Zilele Eminescu.

Dintre manifestările culturale cu cea mai mare vizibilitate internațională se disting Festivalul Internațional de Literatură și Traducere Iași (FILIT) și Festivalul Internațional de Teatru pentru Publicul Tânăr (FITPT), organizat anual de Teatrul „Luceafărul”. FITPT reunește creatori și companii artistice din Europa, America de Nord și de Sud, Asia, Australia și Noua Zeelandă și reprezintă unul dintre cele mai importante proiecte culturale dedicate publicului tânăr din România.

Programul cultural dezvoltă o axă de cooperare între Iași, Chișinău și Cernăuți, consolidând dimensiunea internațională și transfrontalieră a vieții culturale locale. Specificitatea culturală este valorificată și în localitățile din zona metropolitană, prin evenimente precum Festivalul Național de Poezie „Ioanid Romanescu” din Aroneanu, „Creangă povestind copiilor” din Bârnova sau „Teatrul muzical Veronica se întoarce” din Ciurea.

Pe lângă organizarea de evenimente, municipiul Iași susține formarea și educarea publicului cultural prin intermediul instituțiilor culturale locale. Ateneul Național din Iași, Casa de Cultură a Municipiului și bibliotecile publice dezvoltă programe dedicate promovării educației culturale și formării unui public capabil să valorifice produsele culturale autentice.

Municipiul este recunoscut și pentru tradiția publicațiilor culturale, prin reviste precum *Convorbiri literare*, *Dacia literară*, *Cronica*, *Cronica Veche*, *Zona Literară*, *Timpul* și *Suplimentul de cultură*, dar și prin activitatea editurilor Junimea și Polirom.

Sectorul cultural independent este reprezentat de peste 500 de organizații neguvernamentale, asociații și structuri culturale active în municipiu, contribuind la diversificarea și dinamizarea vieții culturale locale.

6. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN REVITALIZAREA INFRASTRUCTURII CINEMATOGRAFICE ȘI DEZVOLTAREA PARTICIPĂRII CULTURALE.

6.1. „ Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii”

Experiența unor orașe europene care au investit în revitalizarea infrastructurii cinematografice și în dezvoltarea unor programe culturale dedicate filmului oferă exemple relevante privind modul în care cinematografia poate deveni un instrument strategic de dezvoltare culturală urbană, regenerare comunitară și creștere a participării culturale.

În acest context, Programul „Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii” a reprezentat unul dintre cele mai ample procese de dezvoltare culturală urbană implementate în România în ultimii ani, fiind conceput nu doar ca un program de evenimente culturale, ci ca un instrument de transformare urbană, socială și culturală pe termen lung.

Programul a urmărit consolidarea rolului culturii în dezvoltarea orașului, creșterea participării culturale, dezvoltarea infrastructurii culturale și întărirea profilului european al Timișoarei.

Conceptul programului a fost construit în jurul ideii de transformare a orașului prin cultură, incluziune și participare civică, Timișoara fiind abordată ca un „laborator urban”

în care cultura devine un instrument de regenerare urbană și de consolidare a coeziunii comunitare.

Structura conceptuală a programului a fost organizată în jurul a trei direcții principale: „Oameni”, „Locuri” și „Conexiuni”, completate de componenta transversală „Power Station”, dedicată dezvoltării ecosistemului cultural local și creșterii capacității operatorilor culturali.

Direcția „Oameni” a urmărit stimularea participării culturale și implicarea activă a comunității în viața culturală a orașului, cu accent pe incluziune socială și accesibilitate. Componenta „Locuri” a vizat revitalizarea infrastructurilor culturale și transformarea unor spații urbane neutilizate sau degradate în spații culturale active.

Direcția „Conexiuni” a urmărit dezvoltarea colaborărilor europene și internaționale și consolidarea profilului european al Timișoarei prin cooperare culturală și mobilitate artistică.

Componenta „Power Station” a avut rolul de a sprijini dezvoltarea competențelor profesionale și consolidarea sectorului cultural independent.

Programul a avut și o importantă dimensiune de regenerare urbană și dezvoltare comunitară. Cultura a fost utilizată ca instrument de reactivare a spațiilor publice, de revitalizare a infrastructurii existente și de dezvoltare a unei noi relații între comunitate și oraș. În acest context, infrastructura culturală a fost tratată ca o componentă strategică a dezvoltării urbane și culturale pe termen lung.

Dimensiunea programului a fost considerabilă. În anul 2023 au fost organizate 2.331 de evenimente culturale unice, care au atras peste 1,5 milioane de participanți. Cele mai reprezentate domenii au fost artele spectacolului, artele vizuale, educația prin cultură și patrimoniul cultural. Programul a inclus 496 de expoziții, 447 de concerte, 303 spectacole de teatru, 276 de proiecții de film, 160 de instalații artistice, 148 de dezbateri, 147 de conferințe, 138 de festivaluri și peste 435 de ateliere culturale și educaționale. Participarea publicului a fost una diversificată, cu o prezență importantă a tinerilor și a grupurilor vulnerabile. Aproximativ 69% dintre locuitorii orașului au participat la cel puțin un eveniment organizat în cadrul programului.

Una dintre cele mai importante componente ale programului a fost reprezentată de investițiile în infrastructura culturală, realizate prin bugetele locale ale Municipiului Timișoara și ale Județului Timiș, transferuri de la bugetul de stat prin Ministerul Culturii și prin fonduri europene. Investițiile au urmărit modernizarea infrastructurii culturale existente, creșterea capacității orașului de a găzdui evenimente culturale și dezvoltarea unor spații accesibile pentru toate categoriile de public.

În acest context, revitalizarea infrastructurii cinematografice a reprezentat una dintre cele mai vizibile și relevante componente ale moștenirii programului.

Înainte de implementarea Programului Timișoara 2023, orașul se confrunța cu o degradare accentuată a infrastructurii cinematografice. Mai multe cinematografe istorice erau închise de aproape zece ani și nu mai erau utilizate pentru activități culturale. Lipsa unor săli moderne și funcționale limita organizarea festivalurilor de film, a proiecțiilor cinematografice contemporane și a programelor dedicate educației cinematografice.

Administrația locală a integrat revitalizarea cinematografelor în strategia de dezvoltare culturală asociată Programului Timișoara 2023. Intervențiile au urmărit nu doar renovarea clădirilor, ci transformarea cinematografelor în spații culturale multifuncționale și reintegrarea lor în viața culturală a orașului.

Primele cinematografe revitalizate au fost Cinema Victoria și Cinema Timiș. Cinema Victoria a fost redeschis în septembrie 2022, iar Cinema Timiș în octombrie 2023. Ulterior, în 2024 și 2025, au fost redeschise și cinematografele Studio și Freidorf (Johnny), fiecare dezvoltând un profil cultural distinct și contribuind la extinderea rețelei culturale cinematografice către mai multe zone ale orașului. Toate aceste spații au fost administrate de Centrul de Proiecte al Municipiului Timișoara și integrate într-un model de programare culturală constantă și diversificată.

Reabilitarea cinematografelor a fost realizată prin investiții publice provenite din bugetul local al Municipiului Timișoara, fonduri alocate prin Ministerul Culturii și alte surse complementare. Procesul a inclus restaurarea și modernizarea clădirilor, reconfigurarea sălilor, dotarea cu echipamente tehnice moderne și adaptarea spațiilor pentru utilizări culturale multiple. Investițiile în infrastructură au reprezentat o componentă esențială a implementării Strategiei culturale, asociate Programului „Timișoara 2023 – Capitală Europeană a Culturii”.

Investițiile în infrastructura cinematografică au avut un impact semnificativ asupra dezvoltării ecosistemului cultural local și asupra creșterii participării publicului la activități culturale și cinematografice. Cinematografele revitalizate au devenit spații culturale active, utilizate nu doar pentru proiecții de film, ci și pentru festivaluri, dezbateri, concerte, spectacole, conferințe și programe educaționale.

Cinema Victoria, primul cinematograful de artă renovat și redeschis, și-a construit un profil orientat în special către cinematografia europeană, publicul tânăr și evenimentele comunitare. În anul 2025, cinematograful a înregistrat 27.991 de spectatori la un total de 534 de proiecții și evenimente.

Spațiul a găzduit numeroase proiecții dedicate copiilor și familiilor, precum și programe educaționale pentru elevi, atrăgând aproximativ 3.500 de elevi în cadrul proiecțiilor dedicate școlilor. Aproximativ 26% dintre spectatori au fost copii sub 12 ani, ceea ce evidențiază orientarea cinematografului către dezvoltarea publicului tânăr și educația cinematografică.

Programul cultural a inclus și festivaluri dedicate copiilor și adolescenților, precum Minimest, Kinodiseea și Culmea, precum și serii tematice precum Film Therapy și Cinemunte. Cinematograful a dezvoltat și programe dedicate grupurilor vulnerabile, oferind acces gratuit la experiențe cinematografice pentru seniori, persoane cu dizabilități și copii din medii defavorizate. Din anul 2024, Cinema Victoria a devenit parte a rețelei europene Europa Cinemas.

Cinema Timiș s-a consolidat ca cel mai mare și cel mai frecventat cinematograful orașului. În anul 2025, cinematograful a înregistrat 64.047 de spectatori la 397 de proiecții și evenimente publice.

Programarea culturală a inclus filme americane, europene și românești contemporane, concerte live, proiecții muzicale, spectacole de balet și operă, documentare și proiecții dedicate filmului clasic reunite în seria Timeless Timiș.

Spațiul a găzduit și evenimente de stand-up comedy, conferințe publice și întâlniri cu personalități internaționale și naționale. Capacitatea mare a sălii a permis organizarea unor evenimente culturale de amploare și atragerea unui public numeros, sala de 500 de locuri fiind frecvent ocupată integral. Cinema Timiș este membru al rețelei Europa Cinemas încă din anul 2020.

Cinema Studio și-a dezvoltat profilul ca cinematograf de artă dedicat cinefililor și cinematografiei contemporane de autor. În primul an complet de funcționare după redeschidere, cinematograful a găzduit 16 festivaluri de film, printre care TIFF, Les Films de Cannes sau Ceau, Cinema!, alături de festivaluri dedicate documentarului, scurtmetrajului și cinematografiilor europene.

Programul a inclus retrospective, focusuri tematice și cinecluburi, precum Cinemateca Itinerantă sau Ceau, Cineclub. Un număr important de proiecții au fost urmate de discuții cu regizori, actori și profesioniști din domeniul cinematografiei, completate de masterclass-uri și ateliere dedicate practicilor cinematografice. În total, Cinema Studio a înregistrat 23.230 de spectatori la 477 de proiecții și evenimente și a devenit, la rândul său, membru al rețelei Europa Cinemas.

Cinema Johnny, dezvoltat în cartierul Freidorf și dedicat comunității locale, a funcționat ca un spațiu cultural de proximitate și un centru comunitar multifuncțional. În prima lună de activitate, cinematograful a atras 1.195 de spectatori la 35 de evenimente, care au inclus proiecții de film pentru copii și adulți, spectacole de teatru și circ, ateliere și activități dedicate grupurilor vulnerabile. Programul a fost dezvoltat în colaborare cu organizații locale și a inclus activități dedicate persoanelor fără adăpost, elevilor și persoanelor cu dizabilități. Prin profilul său comunitar și dimensiunea redusă, Cinema Johnny a contribuit la extinderea accesului la cultură și către cartierele orașului.

Conform datelor Centrului Național al Cinematografiei, Cinema Victoria s-a clasat în anul 2023 pe locul al treilea la nivel național, în categoria cinematografelelor cu un singur ecran, după două cinematografe tradiționale din București și Cluj. Frecventarea medie la nivel național a sălilor de cinema a fost de aproximativ 19 spectatori per proiecție, în timp ce Cinema Victoria a înregistrat o medie de 60 de spectatori per proiecție, iar Cinema Timiș aproximativ 170 de spectatori per proiecție.

Pe lângă infrastructura cinematografică, Programul Timișoara 2023 a stimulat utilizarea unor spații culturale alternative și neconvenționale. În lipsa unor infrastructuri de mari dimensiuni, organizatorii au utilizat hale industriale, parcuri, piețe publice, curți interioare și alte spații urbane pentru desfășurarea evenimentelor culturale. Această abordare a contribuit la regenerarea unor zone urbane și la integrarea culturii în viața cotidiană a comunității.

6.2. „Timișoara – Obiectiv Cinema”

Programul „Timișoara - Obiectiv Cinema”, implementat de Centrul de Proiecte al Municipiului Timișoara începând cu anul 2025, reprezintă un model coerent de intervenție publică în domeniul cinematografiei culturale și al infrastructurii culturale urbane, fiind dezvoltat în contextul consolidării moștenirii generate de Programul „Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii”.

Importanța acestui model rezidă în abordarea integrată a cinematografiei în cadrul politicilor culturale și urbane locale. Timișoara a urmărit simultan revitalizarea infrastructurii cinematografice, dezvoltarea programelor culturale dedicate filmului și crearea unor mecanisme de finanțare pentru operatorii culturali activi în domeniu. Programul nu vizează exclusiv organizarea de proiecții sau festivaluri, ci dezvoltarea unui ecosistem cultural cinematografic funcțional, capabil să genereze participare culturală constantă, educație culturală și utilizarea activă a infrastructurilor existente.

Programul a fost construit pornind de la necesitatea reactivării cinematografelelor urbane și a reconectării acestora cu viața culturală a orașului. În multe orașe europene, inclusiv în Europa Centrală și de Est, cinematografele istorice au trecut prin procese de degradare, închidere sau marginalizare în raport cu noile forme comerciale de consum cultural. În acest context, administrația locală din Timișoara a urmărit transformarea cinematografelelor existente în spații culturale active, multifuncționale și accesibile publicului larg.

Programul este gestionat de Centrul de Proiecte al Municipiului Timișoara, instituție publică de cultură aflată în subordinea Consiliului Local al Municipiului Timișoara, responsabilă de finanțarea și coordonarea proiectelor culturale locale. Prin intermediul acestui mecanism au fost create linii dedicate de finanțare pentru operatorii culturali și au fost valorificate cinematografele administrate de municipalitate ca infrastructuri culturale publice.

Viziunea programului este fundamentată pe ideea că cinematografele pot deveni centre culturale contemporane și platforme comunitare capabile să genereze nu doar consum cultural, ci și educație, dialog, incluziune și participare civică. În această abordare, cinematograful este tratat ca infrastructură culturală strategică, integrată în politicile de dezvoltare urbană și culturală ale orașului.

Programul urmărește dezvoltarea unei oferte cinematografice diversificate și accesibile, adresate unor categorii variate de public și orientate spre multiple forme de expresie cinematografică. Totodată, acesta susține dezvoltarea publicurilor culturale și consolidarea unei comunități locale de cinefili, prin promovarea cinematografiei contemporane, europene și independente, precum și prin integrarea filmului în programe educaționale și interdisciplinare.

Un element central al programului îl reprezintă reactivarea infrastructurii cinematografice urbane existente. Cinematografele Victoria, Timiș, Studio și Cinema Johnny au fost reintegrate în circuitul cultural al orașului și transformate în spații culturale active, utilizate pentru proiecții de film, festivaluri, dezbateri, programe educaționale și evenimente culturale interdisciplinare. Aceste spații funcționează în prezent ca infrastructuri culturale multifuncționale și ca puncte de activare culturală și comunitară în diferite zone ale orașului.

Modelul Timișoarei se remarcă prin faptul că infrastructura cinematografică nu este utilizată exclusiv pentru consum cultural pasiv, ci pentru dezvoltarea unor experiențe culturale participative și interactive. Cinematografele găzduiesc festivaluri de film, programe dedicate cinematografiei europene și independente, cinecluburi, întâlniri cu regizori și actori, programe de educație cinematografică pentru copii și tineri, precum și evenimente dedicate drepturilor omului, mediului sau culturii contemporane.

Programul funcționează prin apeluri de finanțare nerambursabilă adresate operatorilor culturali, organizațiilor culturale și altor entități active în domeniul cinematografiei și al culturii contemporane. Aceste mecanisme permit susținerea unor proiecte culturale care contribuie la diversificarea ofertei cinematografice și la dezvoltarea participării culturale la nivel local.

În cadrul ediției din anul 2025 au fost finanțate 12 proiecte cinematografice și culturale, care au generat peste 150 de evenimente și activități dedicate publicului. Printre proiectele susținute se regăsesc inițiative relevante precum „Les Films de Cannes à Timișoara”, „TIFF Timișoara”, „TMFF - Timișoara Football Film Festival”, „KINOdiseea -

Festivalul Internațional de Film pentru Publicul Tânăr”, „F-SIDES - Către un Cinema Comunitar”, „Ceau, Cineclub!”, „One World Romania - Educație de Film Documentar și Drepturile Omului”, „CULMEA la Timișoara: Film și educație de mediu”, „Minimest Super”, „Caravana Paradiso” sau „Cinemateca de Film Science Fiction și Fantasy”, organizată în cadrul festivalului „The Galactic Imaginarium”.

Aceste inițiative reflectă orientarea programului spre diversificarea conținutului cultural și dezvoltarea unei oferte cinematografice adresate diferitelor categorii de public. Programul susține atât cinematografia europeană și independentă, cât și filmul documentar, educația cinematografică, cinema-ul pentru tineri și programele interdisciplinare care utilizează filmul ca instrument educațional și comunitar.

Impactul programului este relevant și din perspectiva participării culturale și a regenerării urbane. Cinematografele administrate în cadrul programului au atras într-un singur an peste 116.000 de spectatori și au găzduit peste 1.400 de proiecții și evenimente culturale. Aceste rezultate demonstrează faptul că infrastructura cinematografică poate deveni un instrument eficient de activare culturală urbană și de dezvoltare a participării culturale la nivel local.

Programul are și o importantă dimensiune educațională și comunitară. Activitățile organizate contribuie la dezvoltarea educației cinematografice, a gândirii critice și a accesului tinerilor la cultură. Cinematografele funcționează astfel nu doar ca spații de consum cultural, ci și ca platforme de dialog, incluziune și interacțiune comunitară.

Programul a continuat și în anul 2026, fiind lansată ediția a II-a a Programului „Timișoara - Obiectiv Cinema”, fapt care demonstrează continuitatea și consolidarea acestei inițiative culturale la nivel local. Lansarea unei noi ediții reflectă interesul crescut pentru dezvoltarea sectorului cinematografic și necesitatea susținerii pe termen lung a infrastructurii cinematografice și a operatorilor culturali activi în acest domeniu.

Continuarea programului confirmă asumarea cinematografiei și a infrastructurii cinematografice ca direcții strategice ale dezvoltării culturale urbane de către administrația locală. Ediția a II-a evidențiază consolidarea modelului implementat la Timișoara și capacitatea acestuia de a susține formarea unui ecosistem cinematografic activ, construit prin cooperarea dintre instituțiile publice, operatorii culturali independenți și comunitatea locală.

Experiența Timișoarei subliniază rolul esențial al unei coordonări instituționale stabile și al unei perspective culturale asumate pe termen mediu și lung. Rezultatele programului arată că dezvoltarea unui sector cinematografic contemporan depinde atât de modernizarea infrastructurii existente, cât și de existența unor mecanisme de finanțare sustenabile, a unor politici culturale coerente și a unor relații funcționale între administrația publică și sectorul cultural independent.

7. ANEXE

ANEXA 1

Tabel Nr.1. Muzeele din municipiul Chișinău, pe indicatori, în perioada 2011–2024

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Muzee - total, unitati	11	11	11	11	11	12	12	12	12	12	12	13	13	13
Numarul pieselor de muzeu din fondurile de baza, unitati	544.881	556.582	561.228	565.590	568.414	574.037	762.285	771.034	818.198	845.487	838.772	937.494	946.350	951.503
Numarul de vizite, persoane	559.066	417.094	424.952	474.889	469.718	380.846	335.399	315.435	325.553	118.917	202.529	308.408	301.955	292.389
Numarul lucratorilor, persoane	413	391	405	400	403	422	423	418	395	392	406	407	435	424

Sursa: <https://statbank.statistica.md/>

Tabel Nr.2. Vizite, imprumuturi si utilizatori activi ai bibliotecilor, din municipiul Chișinău, în perioada 2008-2024

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numarul de vizite, mii	2511,00	2229,70	2220,50	1943,70	1972,30	2117,60	2202,10	2097,70	2016,24	1585,40	1524,90	1459,39	682,28	877,70	1167,70	1326,30	1341,70
Numarul de carti si reviste eliberate, mii	7554,70	8141,30	7871,80	8146,90	7917,60	8202,10	8109,30	6039,17	4905,45	2739,00	2457,70	2312,39	1070,30	1438,40	1627,30	1760,70	1798,40
Numarul de utilizatori activi la 10000 locuitori	1806,00	2081,00	2076,00	2011,00	3221,00	2156,62	2426,12	2500,65	2448,82	2235,10	..	..	1912,37	2162,94	2352,42	2482,58	..

Sursa: <https://statbank.statistica.md/>

Tabel Nr.3. Instituțiile culturale din municipiul Chișinău, pe indicatori, în perioada 2003–2024

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numarul de institutii culturale	37	29	26	27	27	27	26	26	27	27	26	25	25	25	25	25	25	23	23	24	20	20
Numarul de locuri in salile de spectacole total, mii	12,1	8,5	7,1	6,8	7,1	6,8	6,4	6,7	7,1	6,7	5,8	5,8	7,2	7,2	5,3	5,3	5,3	5,7	5,7	6,4	5,8	5,8
Numarul de locuri in salile de spectacole in medie la 1000 locuitori	16	11	9	9	9	9	8	8	9	8	9	9	11	11	8	8	8	9	8	10	9	..

Sursa: <https://statbank.statistica.md/>

Tabel Nr.4. Instalațiile cinematografice din Republica Moldova, pe indicatori, în perioada 2014-2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Instalatii cinematografice (la sfirsitul anului)	14	14	12	11	11	10	10	10	10	10	10
Numarul de spectatori ai reprezentatiilor cinematografice, mii	553	429	425	610	485	687	119	262	529	719	585
Numarul de spectatori ai reprezentatiilor cinematografice, in medie la 1000 locuitori	194	152	153	223	181	260	46	101	210	297	..

Sursa: <https://statbank.statistica.md/>

Tabel Nr.5. Instituții si companii de spectacole, din Municipiul Iași, pe indicatori, în perioada 2011-2024

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spectatori si auditori la reprezentații artistice	79826	114371	113588	125788	146564	166090	171596	259481	290939	67693	136531	228804	311767	327673
Locuri in sălile de spectacole si concerte	1304	2043	1582	1562	1562	1582	1682	1923	2684	2778	2584	2675	2655	2634
Instituții si companii de spectacole sau concerte	4	4	4	4	4	4	4	...	...	...	...	...	...	...
Personalul angajat din instituțiile si companiile de spectacole	596	628	592	645	646	644	652	689	701	649	693	676	683	707

Sursa: <https://insse.ro/cms/ro/>

Tabel Nr.6. Cinematografe si instalatii cinematografice, din Municipiul Iași, pe indicatori, în perioada 2011-2024

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Cinematografe si instalatii cinematografice	3	3	3	3	3	3	4	2	2	3	2	2	2	2
Locuri in salile de cinematograf	2613	2621	2621	2621	2621	2621	2862	1106	1106	1917	1106	1094	1086	1086
Spectatori la cinematografe (Mii)	340	348	358	397	429	481	491	500	499	118	170	435	468	415

Sursa: <https://insse.ro/cms/ro/>

Tabel Nr.6. Muzee si colectii publice, din Municipiul Iași, pe indicatori, în perioada 2011-2024

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vizitatori in muzee si colectii publice	296251	270386	297157	265077	318278	521249	646701	731691	761251	337560	526220	930863	1245542	1304137
Muzee si colectii publice	...	...	...	...	...	...	...	18	19	19	18	19	19	20
Personalul angajat din muzee	222	175	163	185	190	198	201	198	169	198	205	235	250	257

Sursa: <https://insse.ro/cms/ro/>

Tabel Nr.7. Biblioteci, din Municipiul Iași, pe indicatori, în perioada 2011-2024

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Biblioteci	105	106	103	106	103	101	100	99	94	89	87	89	92	94
Cititori activi la biblioteci	88486	88552	84942	82372	83820	81860	83010	82213	80584	65604	59719	70544	75420	76676
Volume existente in biblioteci	6024808	6045897	6042911	6073867	6150237	6197863	6189503	6198050	5939374	5910124	5904463	5964433	6031165	6074232
Volume eliberate	2657898	1847474	1884227	1865429	1777547	1661931	1720351	1579745	1436753	954060	1006549	1114106	1183782	1201855
Personalul angajat din biblioteci	371	352	348	360	358	431	435	414	404	396	381	391	390	385

Sursa: <https://insse.ro/cms/ro/>